EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 16.7.2025
COM(2025) 547 final

2025/0221 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta vuosiksi 2028–2034, asetuksen (EU) 2024/1679 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

Komissio hyväksyi 16. heinäkuuta 2025 ehdotuksen seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi vuoden 2027 jälkeiselle kaudelle. Ehdotukseen sisältyy 81 428 000 000 euron kokonaismäärärahat Verkkojen Eurooppa -välineelle Euroopan laajuisiin liikenne- ja energiainfrastruktuuriverkkoihin tehtäville investoinneille, kuten sotilaallista liikkuvuutta ja uusiutuvia energialähteitä koskeville hankkeille. Tällä ehdotuksella pyritään luomaan oikeusperusta Verkkojen Eurooppa -välineelle kaudeksi 2028–2034.

• Perustelut ja tavoitteet

Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun saavuttamiseksi EU tarvitsee ajantasaista, tehokasta ja häiriönsietokykyistä infrastruktuuria avuksi kuljetus- ja energia-alojen yhdistämiseen ja integroimiseen koko EU:ssa ja kaikilla sen alueilla. Nämä yhteydet ovat olennaisia henkilöiden, tavaroiden, pääoman ja palvelujen vapaan liikkuvuuden kannalta.

Euroopan laajuiset liikenne- ja energiaverkot

- helpottavat rajatylittäviä yhteyksiä,
- varmistavat EU:n turvallisuuden,
- parantavat Euroopan sosiaalisen markkinatalouden kilpailukykyä,
- edistävät ilmastonmuutoksen torjuntaa ja
- poistavat eristyneisyyttä sekä lujittavat taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

Euroopan laajuisia suuren kapasiteetin verkkoja tarvitaan myös EU:n häiriönsietokyvyn ja puolustusvalmiuden parantamiseen.

Koko Euroopan kattavat saumattomat liikenne- ja energiayhteydet edistävät sisämarkkinoiden menestystä. Ne tuovat konkreettista hyötyä kaikille Euroopan kansalaisille ja yrityksille tekemällä matkustamisesta, tavaroiden kuljettamisesta ja turvallisen, kohtuuhintaisen ja vähähiilisen energian saannista tehokkaampaa ja kestävämpää.

Tätä varten Verkkojen Eurooppa -välineestä tuetaan investointeja liikenne- ja energiainfrastruktuuriin kehittämällä Euroopan laajuisia verkkoja sekä rajatylittäviin uusiutuvan energian hankkeisiin. Luonnonononnettomuuksiin ja teknologisiin vaaroihin, muuttuviin turvallisuusuhkiin ja muihin häiriöihin liittyvien kasvavien riskien vuoksi on olennaisen tärkeää varmistaa, että Verkkojen Eurooppa -välineestä tehtävissä investoinneissa otetaan riskit huomioon ja että niillä on hyvä katastrofivalmius ja -palautuvuus EU:n varautumisunionistrategian tavoitteiden mukaisesti.

Verkkojen Eurooppa -välineessä keskitytään merkittävintä EU:n tason lisäarvoa tuottaviin hankkeisiin ja edistetään investointeja vaikutuksiltaan rajatylittäviin hankkeisiin sekä Euroopan laajuisesti yhteentoimiviin järjestelmiin, joiden rahoitusta on jatkettava vuoden 2027 jälkeen. Verkkojen Eurooppa -väline tukee rajatylittäviä hankkeita suoraan EU:n tasolla, mikä helpottaa hankkeiden monialueisuudesta johtuvia koordinointiongelmia. Verkkojen Eurooppa -välineen tehokkaalla toimintatavalla puututaan markkinoiden toimintapuutteisiin ja autetaan hankkimaan lisää investointeja ja rahoitusta muista lähteistä, kuten kansallisista

talousarvioista, kansallisista energiatariffijärjestelmistä ja erityisesti yksityiseltä sektorilta, hyödyntämällä kaikkia varainhoitoasetuksen nojalla saatavilla olevia välineitä.

Liikenteen osalta Verkkojen Eurooppa -välineellä pyritään edistämään Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) toteutumista painottaen ydinverkon ja laajennetun ydinverkon valmistumista vuosiin 2030 ja 2040 mennessä. Euroopan laajuisen multimodaalisen liikenneverkon kehittäminen on keskeinen edellytys kasvulle ja kestävyydelle Euroopassa – niin maahantulopaikkana toimivien satamien kuin perustason maayhteyksien osalta, joita sisämarkkinat ja alueiden väliset yhteydet edellyttävät. Tässä yhteydessä Verkkojen Eurooppa -välineellä keskitytään erityisesti infrastruktuurihankkeisiin, joilla on vahva rajatylittävä ulottuvuus, kuten Rail Baltica -hanke, Brennerin pohjatunneli, Seine–Schelde-sisävesireitti, Brno–Bratislava, Thessaloniki–Bukarest ja TEN-T-verkon satamien sisämaayhteyksien kehittäminen.

Verkkojen Eurooppa -välineestä tuetaan tiiviissä yhteistyössä Euroopan kilpailukykyrahaston ja kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien kanssa myös yhteentoimivaa, turvallista ja älykästä liikennettä TEN-T-verkossa esimerkiksi ottamalla käyttöön Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän tai sisävesien jokitiedotuspalvelujen kaltaisia eurooppalaisia liikenteenhallintajärjestelmiä tai tarvittaessa varmistamalla yhteentoimivuuden, standardien tai tietoasemien avulla niiden yhteenliitäntä EU:n avaruusjärjestelmiin, kuten Galileo, EGNOS ja IRIS², paikannusta, navigointia ja ajanmääritystä sekä turvallisia yhteyksiä varten. Lisäksi välineellä autetaan EU:ta siirtymään kohti kestävää, hiilestä irtautunutta liikennettä (esimerkiksi tarjoamalla maalla sijaitsevan sähkönsyötön TEN-T-verkon satamissa oleville aluksille).

Verkkojen Eurooppa -välineellä voidaan myös investoida rajatylittäviin yhteyksiin kolmansien maiden kanssa toteuttamalla TEN-T-käytävien laajentaminen ehdokasmaihin. Näin on esimerkiksi tehty kaudella 2021–2027 Ukrainaan ja Moldovaan suuntautuvien yhteyksien osalta parantaen solidaarisuuskaistojen toimintaa ja aloittaen valmistelut näiden kahden maan raideleveyden mukauttamiseksi EU:n standardiin. Vaikka tämä oli perusteltua Venäjän Ukrainaa vastaan käymästä hyökkäyssodasta johtuvan kriisin vuoksi ja koska näiden maiden odotetaan yhdentyvän tiiviimmin EU:n sisämarkkinoihin, tällaiset investoinnit ohjaavat resursseja pois unionin alueella toteutettavista hankkeista.

Jos rajatylittäviä TENT-T-hankkeita ei saada päätökseen, ihmisten ja tavaroiden matka-aikojen piteneminen ja matkakustannusten lisääntyminen johtaa taloudellisiin tappioihin kokonaistuottavuuden laskun ja EU:n sisäisen kaupan hitaamman kasvun vuoksi. Tämä tarkoittaa BKT:n olevan 0,4 prosenttia pienempi vuonna 2030 ja 0,8 prosenttia pienempi vuonna 2050 verrattuna skenaarioon, jossa rajatylittävät TEN-T-hankkeet saadaan päätökseen. Lisäksi jäsenvaltioiden työllisyys laskisi 0,08 prosenttia vuonna 2030 ja 0,13 prosenttia vuonna 2050 suhteessa vertailutason[1].

Verkkojen Eurooppa -välineestä olisi myös myönnettävä EU:n rahoitusta kaksoiskäyttöön soveltuviin siviili- ja sotilasliikennehankkeisiin, jotta saumaton sotilaallinen liikkuvuus olisi mahdollista kaikkialla EU:ssa. EU:n nykyinen liikenneinfrastruktuuri (TEN-T mukaan luettuna) ei mahdollista joukkojen ja raskaan kaluston ja materiaalien laajamittaista liikkuvuutta lyhyellä varoitusajalla. Tämä on olennaisen tärkeää Euroopan turvallisuuden ja

[1] Euroopan komissio: Liikenteen ja liikkumisen pääosasto, Schade, W., Khanna, A., Mader, S., Streif, M. et al., *Support study on the climate adaptation and cross-border investment needs to realise the TEN-T network*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2832/7839720.

puolustuksen kannalta, kuten 19 päivänä maaliskuuta 2025 hyväksytyssä Euroopan puolustusvalmiutta vuoteen 2030 mennessä koskevassa yhteisessä valkoisessa kirjassa todetaan. Verkkojen Eurooppa -välineellä edistetään myös Euroopan varautumisunionistrategian yleistä tavoitetta luoda turvallinen ja kestävä unioni, jonka tavoitteena on säilyttää yhteiskunnan elintärkeät toiminnot kaikissa olosuhteissa.

EU on yksilöinyt neljä ensisijaista multimodaalista sotilaallisen liikkuvuuden käytävää, jotka kattavat rautatie-, maantie-, joki-, meri- ja ilmaliikenteen ja edellyttävät huomattavia ja kiireellisiä investointeja joukkojen ja sotilastarvikkeiden liikkuvuuden helpottamiseksi. Näihin kuuluvat muun muassa rautatietunneleiden laajentaminen, tie- ja rautatiesiltojen vahvistaminen sekä satama- ja lentoasematerminaalien laajentaminen. Yhdessä jäsenvaltioiden ja sotilasyhteisön kanssa on yksilöity ensisijaisia investointeja kiireellisimpien pullonkaulojen (hotspotien) poistamiseksi.

Verkkojen Eurooppa -välineestä, jolla on keskeinen rooli energiaunionin valmiiksi saattamisessa, myönnetään rahoitusta kahdentyyppisille rajatylittäville energiahankkeille:

- sähkön, vedyn ja hiilidioksidin kuljetukseen liittyvät energiainfrastruktuurihankkeet, joilla on merkittävä rajatylittävä vaikutus ja joille on myönnetty TEN-E-asetuksen mukainen yhteistä etua koskevan hankkeen tai keskinäistä etua koskevan hankkeen asema
- uusiutuvan energian alan rajatylittävät hankkeet, jotka perustuvat jäsenvaltioiden väliseen uusiutuvaa energiaa koskevan direktiivin mukaisen yhteistyösopimukseen.

Nämä hankkeet ovat keskeisiä i) energian toimitusvarmuuden parantamisessa EU:ssa ja sen naapurimaissa, ii) energiajärjestelmän hiilestä irtautumisessa, iii) uusiutuvien energialähteiden integroinnissa maalla ja merellä, iv) energiamarkkinoiden yhdentämisen parantamisessa ja v) kohtuuhintaisen energian tarjoamisessa kotitalouksille ja yrityksille Euroopassa edistäen siten Euroopan talouden kilpailukykyä ja ihmisten hyvinvointia.

Liikenne-, televiestintä- ja energianeuvoston 30. toukokuuta 2024 hyväksymissä päätelmissä kestävän sähköverkkoinfrastruktuurin kehittämisestä neuvosto pani merkille, että ”sähköverkoissa on sekä siirto- että jakelutasolla ennennäkemättömiä investointitarpeita, jotka olisi täytettävä, jotta voidaan varmistaa pitkälle yhteenliitetty, integroitu ja synkronoitu eurooppalainen sähköjärjestelmä”, pyysi komissiota ”etsimään keinoja lisätä kokonaisinvestointeja sähköverkkoinfrastruktuuriin” ja korosti, että ”tarvitaan vankka Verkkojen Eurooppa -väline, jotta voidaan riittävällä tavalla vastata suurempiin tarpeisiin investoida maalla ja merellä sijaitsevien verkkojen kehittämishankkeisiin ja tukea niitä”.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Verkkojen Eurooppa -välineen yleisenä tavoitteena on tukea EU:n liikenteen ja energian alojen poliittisten tavoitteiden saavuttamista Euroopan laajuisten verkkojen ja uusiutuvaa energiaa koskevan rajatylittävän yhteistyön osalta helpottamalla tai nopeuttamalla investointeja yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja tukemalla rajatylittävää yhteistyötä uusiutuvan energian tuottamisessa.

Liikennealalla Verkkojen Eurooppa -väline edistää EU:n pitkän aikavälin tavoitteita saattaa TEN-T-ydinverkko valmiiksi vuoteen 2030 mennessä[2] ja saattaa laajennettu ydinverkko valmiiksi vuoteen 2040 mennessä sekä tarvittaessa etenemistä kohti kattavan TEN-T-verkon valmistumista vuoteen 2050 mennessä valmistelevien tutkimusten avulla. Seuraava monivuotinen rahoituskehys on siten ratkaiseva erityisesti ydinverkon valmistumisen osalta.

Verkkojen Eurooppa -välineestä rahoitetuilla investoinneilla tuetaan myös siirtymistä puhtaaseen, yhteentoimivaan ja multimodaaliseen liikkuvuuteen. Verkkojen Eurooppa -välineellä autetaan myös sellaisen eurooppalaisen suurten nopeuksien rautatieverkon kehittämisessä, jonka tavoitteena on yhdistää EU:n pääkaupungit (myös yöjunilla) ja nopeuttaa rautateiden tavaraliikennettä.

Energia-alalla Verkkojen Eurooppa -välineellä täydennetään Euroopan laajuisten energiaverkkojen (TEN-E) kehystä sekä yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden valintaa. TEN-E-asetuksen mukaan näihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin tehtäviin investointeihin sovelletaan seuraavaa kolmivaiheista logiikkaa. Ensiksikin investoinneissa olisi annettava etusija markkinoille. Toiseksi, jos investoinnit eivät toteudu markkinaehtoisesti, olisi tarkasteltava sääntelyratkaisuja, mukautettava tarvittaessa asianomaista sääntelykehystä ja varmistettava asianomaisen sääntelykehyksen asianmukainen soveltaminen. Kolmanneksi, jos kahden ensimmäisen vaiheen perusteella ei pystytä varmistamaan tarvittavia investointeja yhteistä etua koskevaan hankkeeseen, siihen olisi voitava myöntää avustuksia Verkkojen Eurooppa -välineestä. Verkkojen Eurooppa -välineellä myös täydennetään uusiutuvia energialähteitä koskevassa direktiivissä vahvistettuja yhteistyömekanismeja, kuten tilastollisia siirtoja, yhteisiä hankkeita tai yhteisiä tukijärjestelmiä.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Liikenne- ja energiainfrastruktuuria ja energiantuotantoa tuetaan eriasteisesti EU:n eri rahoitusohjelmista ja -välineistä, joita ovat muun muassa Verkkojen Eurooppa, kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat, Euroopan kilpailukykyrahasto ja Horisontti Eurooppa sekä Globaali Eurooppa.

On tärkeää käyttää EU:n eri rahoitusohjelmia ja -välineitä mahdollisimman tehokkaasti ja siten viedä EU:n tukemien investointien täydentävyys ja lisäarvo mahdollisimman korkealle tasolle. Tämä olisi saavutettava monivuotisen rahoituskehyksen uudella rakenteella, säilyttämällä johdonmukaisuus asiaankuuluvien EU:n ohjelmien välillä, välttämällä päällekkäisyyksiä ja keskittymällä investointeihin, joilla on suuri EU:n tason lisäarvo.

Tässä yhteydessä Verkkojen Eurooppa -välineestä olisi keskityttävä tukemaan i) hankkeita, joilla on rajat ylittävä ulottuvuus TEN-T- ja TEN-E-verkkojen osalta, ii) hankkeita, jotka koskevat saumatonta sotilaallista liikkuvuutta EU:ssa, ja iii) hankkeita uusiutuvaa energiaa koskevan yhteistyön alalla. Kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien puitteissa TEN-T-verkkoon tehtävien investointien olisi täydennettävä investointeja Verkkojen Eurooppa -välineestä.

[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1679, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetusten (EU) 2021/1153 ja (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 1315/2013 kumoamisesta, EUVL L, 2024/1679, 28.6.2024, http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1679/oj.

TEN-T-käytävien laajentamista ehdokasmaihin sekä kolmansien maiden liikenne- ja energiainfrastruktuuria olisi tuettava tiiviissä yhteistyössä Globaali Eurooppa -ohjelman kanssa.

Tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman sekä Verkkojen Eurooppa -välineen välillä toteutetaan vahva yhteiskehittämisprosessi erityisesti kaikkien liikennemuotojen hiilestä irtautumisen mutta myös energian osalta. Horisontti Eurooppa -ohjelmalla jatketaan tutkimuksen ja innovoinnin tukemista liikenteen ja energian alalla. Euroopan kilpailukykyrahasto kattaa liikenteen ja energian hiilestä irtautumista, digitalisaatiota ja häiriönsietokykyä koskevien huippuinnovatiivisten ratkaisujen (kuten tekoälyllä ja pilviteknologialla tuettu uuden sukupolven eurooppalainen ilmaliikenteen hallintajärjestelmä, siviili- ja sotilasalan kaksoiskäyttö ja tulevaisuuden päästötön lautta) laajentamisen ja käyttöönoton. Sen puitteissa olisi erityisesti yksilöitävä tällaisille investoinneille paras yhdistelmä yksityistä ja julkista pääomaa.

Verkkojen Eurooppa -välineen toimilla olisi puututtava oikeasuhteisesti markkinoiden toimintapuutteisiin tai optimaalista heikompiin investointitilanteisiin ilman päällekkäisyyksiä yksityisen rahoituksen kanssa, ja toimilla olisi oltava selkeä EU:n tason lisäarvo. Tältä osin Verkkojen Eurooppa -välineen ja säästö- ja investointiunionin[3] toimenpiteet voivat tukea toisiaan, koska julkinen rahoitus voi tehokkaasti vähentää suurten infrastruktuurihankkeiden riskejä ja houkutella yksityisiä investointeja EU:hun, mikä saa aikaan merkittävän vipuvaikutuksen. Samalla tehokkaiden yhteissijoitusjärjestelyiden, kuten eurooppalaisten pitkäaikaissijoitusrahastojen, parantunut saatavuus voi tehokkaasti vauhdittaa yhteisösijoittajien ja muiden yksityisten sijoittajien pitkäaikaisia investointeja infrastruktuurihankkeisiin ja näin täydentää ja tehostaa Verkkojen Eurooppa -välineestä saatavilla olevaa rahoitusta. Tällä varmistetaan ohjelman toimien ja EU:n valtiontukisääntöjen välinen yhdenmukaisuus myös useita maita kattavissa hankkeissa, kuten Euroopan yhteistä etua koskevissa tärkeissä hankkeissa, ja vältetään kilpailun kohtuutonta vääristymistä sisämarkkinoilla.

Unionin liikenne- ja energiatavoitteet on saavutettava tavalla, jolla varmistetaan kilpailukyky, talouskasvu, yhteenkuuluvuus ja turvallisuus ilmasto- ja ympäristöpolitiikan mukaisesti. Investoinneilla olisi tuettava ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä, vältettävä luontokatoa ja vähennettävä tai poistettava saastumista EU:n politiikan ja lainsäädännön mukaisesti. Hankkeisiin voitaisiin tarvittaessa integroida luontopohjaisia ratkaisuja, koska niillä voidaan usein parantaa ilmastokestävyyttä ja samalla saavuttaa kustannustehokkuutta sekä hyötyä yhteiskunnalle.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

Euroopan laajuisista verkoista määrätään SEUT-sopimuksen 170 artiklassa, jonka mukaan ”unioni myötävaikuttaa Euroopan laajuisten verkkojen perustamiseen ja kehittämiseen liikenteen, teletoiminnan ja energian infrastruktuurien aloilla”.

EU:n oikeudesta toimia infrastruktuurirahoituksen alalla määrätään SEUT-sopimuksen 171 artiklassa, jonka mukaan unioni ”voi erityisesti toteuttamiskelpoisuutta koskevilla

[3] COM(2025) 124 final

selvityksillä, lainatakuilla tai korkotuella tukea (…) jäsenvaltioiden tukemia yhteistä etua koskevia hankkeita”.

SEUT-sopimuksen 172 artiklassa täsmennetään, että ”Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat 171 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut suuntaviivat ja muut toimenpiteet tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan”.

Rajatylittävä yhteistyö uusiutuvan energian alalla kuuluu SEUT-sopimuksen 194 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ja siinä säädetään, että ”[s]isämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan yhteydessä sekä ympäristön säilyttämistä ja sen tilan parantamista koskevan vaatimuksen huomioon ottaen unionin energiapolitiikalla pyritään jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun hengessä: a) varmistamaan energiamarkkinoiden toimivuus; b) varmistamaan energian toimitusvarmuus unionissa; [ja] c) edistämään energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä uusiin ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvien energiamuotojen kehittämistä”.

Tätä tarkoitusta varten Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen 194 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä, kuten SEUT-sopimuksen 194 artiklan 2 kohdassa esitetään.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Niiden ongelmien laajuus ja tyyppi, joita Verkkojen Eurooppa -välineellä pyritään ratkaisemaan, edellyttää erityisesti EU:n toimia, koska ongelmat ovat luonteeltaan EU:n laajuisia ja ne voidaan ratkaista tehokkaammin EU:n tasolla. Kun komissio koordinoi jäsenvaltioiden toimia, voidaan kaiken kaikkiaan tuottaa enemmän hyötyä, nopeuttaa täytäntöönpanoa ja vähentää kustannuksia.

EU:n rahoitus on myös sopiva keino vastata rajat ylittäville hankkeille tyypillisiin rahoitushaasteisiin. Hankkeiden hyötyjen ja kustannusten epätasainen jakautuminen osallistuvien jäsenvaltioiden välillä vaikeuttaa hankkeiden rahoittamista kansallisista rahoituslähteistä.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotuksessa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta, ja se kuuluu SEUT-sopimuksen 170 artiklan mukaisten Euroopan laajuisten verkkojen toiminta-alaan sekä uusiutuvan energian alan rajat ylittävien hankkeiden osalta SEUT-sopimuksen 194 artiklan soveltamisalaan. Ehdotuksessa vahvistetut toimet koskevat pelkästään liikenne- ja energiainfrastruktuurien EU:n laajuista ulottuvuutta sekä uusiutuvien energialähteiden rajat ylittävää käyttöönottoa.

- **Toimintatavan valinta**

Säädös ja toimenpiteen tyyppi (rahoitus) on määritelty SEUT-sopimuksessa, joka on Verkkojen Eurooppa -välineen oikeusperusta ja jonka mukaan Euroopan laajuisten verkkojen tehtävät, ensisijaiset tavoitteet ja rakenteet voidaan määritellä asetuksilla.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Verkkojen Eurooppa -välineen kauden 2014–2020 jälkiarviointi ja kauden 2021–2027 väliarviointi toteutetaan rinnakkain, ja työ on edistynyt hyvin.

Verkkojen Eurooppa -välineen kauden 2014–2020 osalta kaikki liikennealan avustussopimukset ovat päättyneet vuoden 2024 lopussa, ja hankkeiden loppuunsaattaminen on meneillään. Tähän mennessä yli puolet hankkeista on saatettu loppuun. Niiden käyttöaste on 91,3 prosenttia määrärahoista verrattuna viimeisimmän voimassa olleen avustussopimuksen mukaiseen määrään. Tämän korkean käyttöasteen myötä erittäin suuressa osassa loppuun saatetuista hankkeista saavutettiin avustussopimuksen mukaiset tavoitteet (kuten edistyminen rajat ylittävien osuuksien täytäntöönpanossa, ERTMS:n käyttöönotossa, satamien sisämaayhteyksien parantamisessa ja sisävesiväylien parantamisessa).

Verkkojen Eurooppa -välineen kauden 2014–2020 salkkuun kuului energia-alalla 149 toimea, joista 141 on jo saatettu loppuun. Käynnissä on edelleen kahdeksan toimea, joihin kuuluu esimerkiksi sähköalan suuria rakennushankkeita. Koko CEF-1-salkun yleinen taloudellinen edistyminen oli vuoden 2024 lopussa 58 prosenttia.

Nykyisen vuosien 2021–2027 Verkkojen Eurooppa välineen liikenteen määrärahoista suurin osa ja energian määrärahoista yli puolet on kohdennettu hankkeisiin. Verkkojen Eurooppa -välineen sotilaallisen liikkuvuuden määrärahat (1,7 miljardia euroa) otettiin etupainotteisesti käyttöön Venäjän Ukrainaan kohdistaman täysimittaisen hyökkäyksen jälkeen, ja ne on kohdennettu kokonaisuudessaan. Viimeiset varat kohdennettiin vuoden 2024 alussa, joten nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen neljälle viimeiselle vuodelle ei riittänyt varoja. Vuoden 2024 loppuun mennessä oli saatettu loppuun joitakin hankkeita (esimerkiksi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuri sekä turvalliset ja valvotut pysäköintialueet). Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosion ensimmäisen yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden luettelon osalta valittiin yhteensä 166 hanketta, joista 41 sai rahoitusta vuoden 2024 ehdotuspyynnössä, mikä osoittaa rajat ylittävän energiainfrastruktuurin merkittävät rahoitustarpeet.

Koska infrastruktuuri-investoinnit ovat pitkän aikavälin prosessi, on liian aikaista mitata kauden 2021–2027 Verkkojen Eurooppa -välineen tuloksia. Verkkojen Eurooppa -välineellä on varmistettu 1,5 miljardin euron tuki, jota ei makseta takaisin, ja tuella on parannettu EU:n ja Ukrainan rajat ylittäviä yhteyksiä sekä lisätty valmiuksia solidaarisuuskaistojen ja TEN-T-käytävien avulla.

Verkkojen Eurooppa -välineen molempien arviointien alustavat tulokset vahvistavat, että ohjelman tuloksellisuus on ollut tähän mennessä hyvä. Välineen rakenteen ansiosta voidaan parantaa rajat ylittävän infrastruktuurin rahoitusta, joka on perinteisesti ollut vähäistä, ja sillä saavutetaan runsaasti EU:n tason lisäarvoa, kun tällaisten hankkeiden rahoitus rajataan erityiseen välineeseen. Se on johdonmukainen muiden EU:n rahoitusvälineiden ja politiikkojen kanssa erityisesti hiilestä irtautumisen ja ympäristökestävyyden osalta. Hallintomalli, jossa käytetään kilpailuun perustuvia ehdotuspyyntöjä ja varojen suoraa hallinnointia keskitetyssä virastossa, soveltuu hyvin ohjelman tarpeisiin ja takaa hakijoille tasapuoliset toimintaedellytykset.

Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitus katsotaan johdonmukaisesti välttämättömäksi, sillä sen avulla voidaan toteuttaa ratkaisevan tärkeitä liikennehankkeita, jotka kansallisen tai

yksityisen rahoituksen puutteen vuoksi muutoin viivästyisivät merkittävästi tai toteutuisivat suppeampina tai eivät lainkaan. Suoran taloudellisen tuen lisäksi Verkkojen Eurooppa -väline tuottaa merkittävää vipuvaikutusta, houkuttelee lisää julkista ja yksityistä pääomaa ja toimii investointien strategisena ankkurina.

Viimeisimpien aihealueittain ja alaohjelmittain rahoitettujen toimien määrästä ja arvosta sekä vuosien 2021–2027 Verkkojen Eurooppa -välineen ohjelman tuloksellisuutta koskevasta lausunnosta saatujen merkkien mukaan Verkkojen Eurooppa -välineen useimmat tuotostavoitteet ollaan saavuttamassa tuloksellisesti. Vaikka kokonaistulosten ja -vaikutusten toteutumiseen kuluu aikaa, ohjelman nykyinen kehityspolku viittaa myönteisiin ja tavoitteiden mukaisiin tuloksiin.

Kuten tällä hetkellä voimassa olevan Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/1153 22 artiklan 4 kohdassa[4] säädetään, komissio julkaisee kuluvan vuoden syksyllä edistymisraportin ohjelman täytäntöönpanosta vuosina 2021–2024. Se julkaisee kunkin alan osalta eri ehdotuspyynnöt, tärkeimmät investointialat ja sen, miten Verkkojen Eurooppa -välineellä on pystytty reagoimaan viimeaikaisiin kriiseihin.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Joukko julkisia kuulemisia, jotka kattoivat EU:n tulevan rahoituksen kaikki eri muodot, käynnistettiin 12. helmikuuta, ja ne olivat avoinna 6. toukokuuta 2025 asti. Yhdessä kuulemisista käsiteltiin jäsenvaltioiden ja alueiden kanssa hallinnoituja EU:n varoja sekä Euroopan laajuisia verkkoja, koheesiopolitiikkaa, yhteistä maatalouspolitiikkaa, kalastuspolitiikkaa, meripolitiikkaa ja sisäasioita.

Euroopan laajuisten verkkojen osalta sidosryhmät korostavat, että on ratkaisevan tärkeää säilyttää erityinen liikenneinfrastruktuuria koskeva EU:n tason väline (kuten Verkkojen Eurooppa -väline), joka on erillinen kansallisista investointimäärärahoista.

Keski- ja Itä-Euroopan viranomaiset kannattavat kohdennettua EU:n tukea keskeisten TEN-T-käytävien parantamista ja laajentamista varten ja mainitsevat sähköistämisen viivästyksiä, rahtikapasiteetin pullonkauloja ja multimodaalisten yhteyksien puutteita. Esimerkiksi puolalaiset ja romanialaiset vastaajat huomauttavat, että rajat ylittävän liikkuvuuden parantamiseksi tarvitaan parempia itä-länsi-yhteyksiä ja yhteentoimivia merkinantojärjestelmiä.

Energia-alan osalta sidosryhmät tuovat esille useita sitkeitä haasteita, jotka heikentävät EU:n energiainfrastruktuuriin suunnatun tuen vaikuttavuutta ja osallistavuutta. Viranomaiset Romaniasta, Puolasta, Saksasta ja Espanjasta korostavat, että vanhentunut verkkoinfrastruktuuri toimii pullonkaulana uusiutuvan energian käyttöönotossa erityisesti maaseudulla ja hiilestä riippuvaisilla alueilla. Näillä alueilla ei useinkaan ole riittävästi siirtokapasiteettia tai niillä koetaan viivästyksiä verkon nykyaikaistamisessa, mistä on tuloksena keskeytettyjä hankkeita ja ilmastotavoitteiden saavuttamatta jäämistä. Alueelliset ja kunnalliset toimijat erityisesti Suomesta ja Baltian maista esittävät huolenaiheita rajayhdysjohtojen hitaasta etenemisestä sekä hajanaisesta suunnittelusta kansallisen ja EU:n

[4] Verkkojen Eurooppa -välineestä ja asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamisesta 7 päivänä heinäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1153 (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) 22 artiklan 4 kohta.

tason välillä. Tämän katsotaan heikentävän Euroopan energiajärjestelmän häiriönsietokykyä ja yhteentoimivuutta erityisesti geopoliittisten jännitteiden yhteydessä.

Komissio järjesti maaliskuusta toukokuuhun 2025 eurooppalaisen kansalaispaneelin uudesta EU:n talousarviosta, jotta kansalaiset voisivat olla yhteydessä EU:n toimielimiin ja vaikuttaa EU:n päätöksentekoprosessiin. Tapahtumaan kuului kolme istuntoa, joihin osallistui 150 satunnaisesti valittua kansalaista. Ensimmäinen istunto järjestettiin Brysselissä 28.–30. maaliskuuta, toinen verkossa 25.–27. huhtikuuta ja viimeinen Brysselissä 16.–18. toukokuuta. Osallistujat, jotka olivat peräisin kaikista EU:n 27 jäsenvaltioista ja edustivat EU:n monimuotoisuutta, pohtivat, missä EU:n talousarvio voisi tuoda eniten lisäarvoa eurooppalaisille, ja korostivat myös rajat ylittävän infrastruktuurin merkitystä erityisesti liikenteessä. Huomattava osa jäsenvaltioista pyysi lisämäärärahoja sotilaalliseen liikkuvuuteen nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen vuoden 2024 väliarvioinnin yhteydessä, koska Verkkojen Eurooppa -välineen määrärahat olivat loppuneet. Monet jäsenvaltiot myös vaativat neuvoston kokouksissa ja turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvissä foorumeissa säännöllisesti sotilaallisen liikkuvuuden asettamista painopisteeksi EU:n investoinneissa liikenneinfrastruktuuriin yleisen geopoliittisen tilanteen ja muuttuvien turvallisuuden kehitysten vuoksi.

- **Vaikutustenarviointi**

Ehdotusta tukee vuoden 2027 jälkeisen monivuotiseen rahoituskehykseen sisältyviä kansallisesti ennalta jaettuja määrärahoja koskeva vaikutustenarviointi, joka toimitettiin sääntelyntarkastelulautakunnalle 7. heinäkuuta 2025. Lautakunta antoi lausuntonsa 10. heinäkuuta.

Vaikutustenarvioinnissa keskityttiin tulevien kansallisesti ennalta jaettujen määrärahojen täytäntöönpanoa koskevien kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien suunnitteluun ja soveltamisalaan. Siinä arvioitiin Euroopan laajuiseen liikenteeseen (sotilaallinen liikkuvuus mukaan luettuna), energiainfrastruktuuriin ja uusiutuvaa energiaa koskevan rajat ylittävään yhteistyöhön kohdistuvien investointien osalta kahta vaihtoehtoa: täytäntöönpano kansallisesti ennalta jaettujen määrärahojen puitteissa ja rajat ylittäviä hankkeita koskevan erityisen välineen puitteissa.

Vaikutustenarvioinnissa vertailtiin nykyisten kansallisten ja alueellisten suunnitelmien (kuten koheesiopolitiikka ja elpymis- ja palautumistukiväline) puitteissa toteutetuista rajat ylittävistä hankkeista saatuja kokemuksia Verkkojen Eurooppa -välinestä saatuihin kokemuksiin. Siinä arvioitiin myös jäsenvaltioiden viranomaisille ja hankkeiden toteuttajille kummastakin vaihtoehdosta aiheutuvaa hallinnollista rasitusta sekä käsiteltiin EU:n varojen optimaalista käyttöä.

Vaikutustenarvioinnissa todettiin, että suoraan hallinnoidulla EU:n tuella varmistettaisiin monimutkaisten rajat ylittävien hankkeiden edellyttämä ennustettavuus ja vakaus. Avustusten kohdentaminen kilpailukykyisesti ja vaiheittain mahdollistaisi keskittymisen kaikkein kypsimpiin hankkeisiin.

Tiiviimmillä yhteyksillä EU:n rahoituksen ja kansallisten suunnitelmien poliittisten painopisteiden välillä vahvistettaisiin niiden rajat ylittävää ulottuvuutta. Rajat ylittävien infrastruktuurihankkeiden toteuttaminen suunnitelmien avulla olisi kuitenkin monimutkaisempaa ja kalliimpaa sekä jäsenvaltioiden viranomaisille että hankkeiden toteuttajille. Jäsenvaltioiden investointitavoitteiden sovittaminen yhteen naapurimaiden tavoitteiden kanssa olisi pitkällinen prosessi sekä alustavien suunnitelmaneuvottelujen että

mahdollisten muutosten osalta. Esimerkiksi Saksan olisi koordinoitava kansalliset suunnitelmansa kahdeksan naapurijäsenvaltion kanssa, kun Unkarilla taas naapureita on viisi. Jos prosessi viivästyisi yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa, seurauksena voisi olla viiveiden kertautuminen. Komissio voisi tukea tällaisia koordinointitoimia sekä neuvottelujen aikana että antamalla teknistä apua suunnitelmien kautta, mutta rasitus jäsenvaltioiden viranomaisille pysyisi merkittävänä. Tämä saattaisi myös huomattavasti lisätä hankkeiden toteuttajien hallinnollista rasitusta, sillä niiden olisi noudatettava rajat ylittävien hankkeiden toteutuksessa useita kansallisia suunnitelmia ja raportoitava niistä erillisten raportointi- ja tarkastusjärjestelmien kautta (yksi järjestelmä jokaista jäsenvaltiota kohden).

Tästä huolimatta vaikutustenarvioinnissa korostettiin, että kansallisia ja alueellisia kumppanuussuunnitelmia voitaisiin käyttää täydentäviin verkon rajat ylittäviin osuuksiin ja EU:n kannalta erityisen merkityksellisiin hankkeisiin kohdistuviin investointeihin. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi Euroopan laajuisten verkkojen kansallisiin etuihin liittyvät osuudet ja tietyt energiahankkeet, kuten rajat ylittäviä yhteenliitäntöjä tukevat kansallisten verkkojen vahvistustoimet. Koska nämä hankkeet toteutettaisiin yksittäisen jäsenvaltion alueella, niiden täytäntöönpanosta ei aiheutuisi edellä mainittuja lisäkustannuksia, kuten rajat ylittävissä hankkeissa, joihin osallistuu useita jäsenvaltioita. Näille hankkeille myönnettävät määrärahat voisivat myös olla erittäin merkityksellisiä, kun ne yhdistetään EU:n rahoitukseen osana keskitetysti hallinnoituja rajat ylittäviä uusiutuvan energian huutokauppoja (huutokauppa palveluna -malli).

Suoraan hallinnoidulla EU:n tuella varmistettaisiin monimutkaisten rajat ylittävien hankkeiden edellyttämä ennustettavuus ja vakaus. Rahoituksen myöntäminen suoraan EU:n tasolla mahdollistaisi pitkän aikavälin poliittisen sitoutumisen strategisiin hankkeisiin, jolla muille sijoittajille saataisiin luotua riittävästi varmuutta, ennustettavuutta ja vakautta. Suora hallinnointi myös helpottaisi sotilaallista liikkuvuutta koskevien hankkeiden koordinoitua täytäntöönpanoa ja siten joukkojen ja sotilastarvikkeiden saumatonta ja nopeaa kuljetusta EU:ssa.

Avustusten kohdentaminen kilpailukykyisesti ja vaiheittaisesti suorassa hallinnoinnissa varmistaisi rahoituksen ennakoitavuuden ja mahdollistaisi keskittymisen kaikkein kypsimpiin hankkeisiin (tai hankkeiden kypsimpiin vaiheisiin). Lisäksi, jos täytäntöönpanossa ilmenee merkittäviä viivästyksiä tai jos hankkeen kustannukset ovat ennakoitua pienemmät (esimerkiksi onnistuneiden julkisten hankintamenettelyjen vuoksi), kaikki määrät, joita avustusten saajat eivät käytä, voidaan kohdentaa uudelleen muihin hankkeisiin. Verkkojen Eurooppa -välineen käytä tai menetä -periaatteella on varmistettu, että varat optimoidaan ohjelman puitteissa ja kohdennetaan uudelleen muihin hankkeisiin, joilla saavutetaan paras EU:n tason lisäarvo. Verkkojen Eurooppa -välineen kauden 2014–2020 osalta käytä tai menetä -toimintatapa mahdollistaa nykyisten arvioiden mukaan ohjelman käyttöasteen korottamisen noin 80 prosentista noin 90 prosenttiin.

Monimutkaisten rajat ylittävien hankkeiden suora hallinnointi myös vähentäisi hallinnollisia kustannuksia jäsenvaltioiden viranomaisilla. Kustannusperusteisella täytäntöönpanomallilla saavutettavat mittakaavaedut pitävät suoran hallinnoinnin kokonaiskustannukset alhaisena. Tämän vahvistaa korkea tuottavuussuhde, jossa kukin henkilöstön jäsen kokoaikavastaavasti laskettuna hallinnoi vuosittain keskimäärin 25 miljoonan euron määrärahoja. Tämä kattaa ohjelmien hallinnoinnin koko elinkaaren ehdotuspyynnön julkaisemisesta tarkastukseen asti, mukaan luettuna palautteen antaminen politiikkoja ja raportointia varten. Rajat ylittävien liikenteen ja energian alojen hankkeiden suora hallinnointi on kustannustehokasta, ja sen

osuus EU:n varoista kaudella 2021–2027 on 0,39 prosenttia, mukaan luettuna kaikki komissiolle aiheutuvat koordinointi- ja hallinnointikustannukset.

Erillinen väline edellyttäisi kuitenkin ponnisteluja johdonmukaisuuden varmistamiseksi suunnitelmiin sisältyvien liikenne- ja energiainvestointien kanssa.

Komission ehdotus ilmentää vaikutustenarvioinnissa yksilöityjä hyötyjä, joita rajat ylittäviin hankkeisiin tarkoitetulla erillisellä välineellä saadaan aikaan.

- **Yksinkertaistaminen**

Vuoden 2027 jälkeisen monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa toteutettavia komission yleisiä yksinkertaistamistoimia sovelletaan myös Verkkojen Eurooppa -välineen ohjelman täytäntöönpanoon.

Verkkojen Eurooppa -väline on suunniteltu vähentämään päällekkäisyyksiä ja monimutkaisuutta. Liikenne- ja energiainfrastruktuurin osalta Verkkojen Eurooppa -välineellä keskitytään näin ollen hankkeisiin, joilla on selkeä rajat ylittävä ulottuvuus ja jotka täydentävät kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien mukaisia investointeja.

Kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien ja Verkkojen Eurooppa -välineen sääntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisimman laajasti. Selkeä rajanveto Verkkojen Eurooppa -välineen ja kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien välillä sekä niiden sääntöjen yhdenmukaistaminen vähentävät EU:n rahoitusympäristön nykyistä monimutkaisuutta ja hyödyttävät sekä jäsenvaltioiden viranomaisia että avustusten saajia.

Yksinkertaisuuden lisäämiseksi edelleen Verkkojen Eurooppa -välineessä käytetään avustusten myöntämisessä mahdollisuuksien mukaan yksinkertaistettuja kustannusvaihtoehtoja (kuten kertakorvauksia ja yksikkökustannuksia). Asetuksessa säädetään lisäksi mahdollisuudesta siirtää säännöksiä ja ehtoja työohjelmiin, mikä yksinkertaistaa Verkkojen Eurooppa -välineen oikeudellista kehystä lisää.

Vuoden 2027 jälkeisen monivuotisen rahoituskehyksen osana ehdotetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) [XXX]* [Performance Regulation] pyritään vähentämään seuranta- ja raportointivaatimusten epäjohdonmukaisuutta ja monimutkaisuutta. Seuranta-, arviointi- ja raportointijärjestelyjä ei määritellä yksilöllisesti eri rahoitusvälineille, kuten Verkkojen Eurooppa -välineelle, vaan niitä yksinkertaistetaan ja sujuvoitetaan koko monivuotisen rahoituskehyksen laajuisesti ja myös tiedotuksen, viestinnän ja näkyvyyden osalta.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Verkkojen Eurooppa -välinettä koskeva komission ehdotus kattaa seuraavan määrän: 81 428 000 000 euroa (käypinä hintoina)

Komissio ehdottaa aiempien Verkkojen Eurooppa -välineen ohjelmien toteutuksesta saatujen hyvien kokemusten perusteella, että komissio käyttää yhdessä toimeenpanoviraston kanssa uuden ohjelman toteutuksessa suoraa hallinnointitapaa molemmilla Verkkojen Eurooppa -välineen aloilla.

Kuten säädösehdotukseen liittyvästä rahoitusta ja digitaalisia vaikutuksia koskevasta selvityksestä käy ilmi, ehdotettu talousarvio kattaa kaikki tarvittavat Verkkojen Eurooppa -välineen ohjelman täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot sekä henkilöstökustannukset ja muut ohjelman hallinnointiin liittyvät hallintomenot.

5. LISÄTIEDOT

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

1 artikla – Kohde

Artiklassa säädetään, että asetuksen kohteena on Verkkojen Eurooppa -välineen ohjelman perustaminen.

2 artikla – Määritelmät

Artiklassa vahvistetaan asetukseen liittyvät määritelmät.

3 artikla – Ohjelman tavoitteet

Artiklassa määritellään ohjelman yleinen tavoite ja kunkin alan erityistavoitteet.

4 artikla – Talousarvio

Artiklassa määritellään ohjelman alustavat määrärahat.

Artiklaan sisältyvä säännös kattaa kaikki välttämättömät kustannukset, jotka aiheutuvat valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus-, arviointi- ja muusta toiminnasta sekä tarvittavista tutkimuksista, asiantuntijatapaamisista, organisaation tietoteknisistä työkaluista ja ohjelman hallinnoinnissa tarvittavasta teknisestä ja hallinnollisesta avusta.

5 artikla – Lisävarat

Artiklassa määritellään ohjelman lisärahoitusosuuksia koskevat ehdot.

6 artikla – Vaihtoehtoinen, yhdistetty ja kumulatiivinen rahoitus

Artiklalla varmistetaan, että toimi, joka on saanut rahoitusta ohjelmasta, voi saada rahoitusta myös muusta EU:n ohjelmasta, jos rahoitusosuudet eivät kata samoja kuluja.

7 artikla – Ohjelmaan assosioituneet kolmannet maat

Artiklassa määritellään edellytykset kolmansien maiden ohjelmaan osallistumiselle.

8 artikla – Unionin rahoituksen toteutus ja muodot

Artiklassa Verkkojen Eurooppa -välineen hallinnointitavaksi määritellään suora hallinnointi. Kaikkia varainhoitoasetuksen mukaisia rahoitusmuotoja ja rahoitustukea voidaan käyttää. Rahoitusvälineille tai talousarviotakuille tarkoitettu tuki kanavoidaan Euroopan kilpailukykyrahaston investointivälineen tai Globaali Eurooppa -ohjelman täytäntöönpanomekanismin kautta.

9 artikla – Tukikelpoisuus

Artiklassa määritellään ohjelman avustuksia koskevat avustuskelpoisuusperusteet henkilöiden ja yhteisöjen osalta.

10 artikla – Avustuksia koskevat täydentävät säännöt

Artiklassa määritellään edellytykset avustusten vähentämiselle, keskeyttämiselle, lopettamiselle tai siirtämiselle moitteettoman varainhoidon varmistamiseksi ja suurten infrastruktuurihankkeiden yhteydessä mahdollisesti ilmeneviin merkittäviin viivästyksiin liittyvien riskien lieventämiseksi. Sen mukaan avustusten määrää voidaan pienentää tai avustukset voidaan lopettaa, jos toimi ei ole käynnistynyt yhden vuoden kuluessa avustussopimuksessa mainitusta alkamispäivästä tai jos toimen etenemistä koskevassa arvioinnissa todetaan, että toimen toteutuksessa on esiintynyt merkittäviä viiveitä, joiden takia toimen tavoitteita ei todennäköisesti saavuteta. Artiklassa säädetään maailmanlaajuiseen hankkeeseen liittyvien avustussopimusten yksinkertaistamisesta.

Artiklassa myös määritetään kuhunkin alaan sovellettavat yhteisrahoitusosuuksien enimmäismäärät.

11 artikla – Rajat ylittävät hankkeet uusiutuvan energian alalla

Artiklassa määritellään uusiutuvan energian rajat ylittävien hankkeiden tavoitteet ja edellytykset. Siinä säädetään yleisistä perusteista ja menettelyvaatimuksista näiden hankkeiden valitsemiselle ja valtuutetaan komissio vahvistamaan tällaisten hankkeiden menettelyn erityiset perusteet ja yksityiskohdat delegoidulla säädöksellä. Artiklassa säädetään myös mahdollisuudesta siirtää varoja asetuksella (EU) 2018/1999 perustettuun unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismiin.

12 artikla – Työohjelma

Artiklassa säädetään, että ohjelma toteutetaan asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 110 artiklassa tarkoitetuilla työohjelmilla.

13 artikla – Delegoidut säädökset

Artiklassa valtuutetaan komissio antamaan tämän asetuksen liitteeseen liittyviä delegoituja säädöksiä.

14 artikla – Siirretyn säädösvallan käyttäminen

Artiklassa on vakiosäännöksiä säädösvallan siirtämisestä.

15 artikla – Komiteamenettely

Artikla kattaa asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitetun Verkkojen Eurooppa -välineen komitean. Siinä täsmennetään, että asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklan mukaista neuvoa-antavaa menettelyä sovelletaan.

16 artikla – Asetuksen (EU) 2024/1679 muuttaminen

Artiklassa säädetään unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi annetun asetuksen (EU) 2024/1679 48 artiklan tarkistamisesta. Tarkoituksena on muuttaa komission kaksikäyttöinfrastruktuurin standardeja koskevan

täytäntöönpanosäädöksen oikeusperustaa, josta tällä hetkellä säädetään Verkkojen Eurooppa -asetuksessa (asetuksen (EU) 2024/1679 12 artiklan 2 kohta). Tälle täytäntöönpanosäädökselle asetus (EU) 2024/1679, jossa vahvistetaan TEN-T-verkon infrastruktuuristandardit, on Verkkojen Eurooppa -välineen meno-ohjelmaa sopivampi oikeusperusta. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/1328 soveltamista kuitenkin jatketaan, kunnes komissio hyväksyy uuden täytäntöönpanosäädöksen asetuksen (EU) 2024/1679 48 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

17 artikla – Kumoaminen

Tällä artiklalla kumotaan aiempi Verkkojen Eurooppa -asetus (asetus (EU) 2021/1153).

18 artikla – Siirtymäsäännökset

Artiklassa säädetään Verkkojen Eurooppa -välineen toimiin sekä tekniseen ja hallinnolliseen apuun liittyvistä siirtymäsäännöksistä.

19 artikla – Voimaantulo ja soveltaminen

Artiklassa säädetään, että asetusta sovelletaan 1. tammikuuta 2028 alkaen.

Liite

2025/0221 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta vuosiksi 2028–2034, asetuksen (EU) 2024/1679 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 172 artiklan ensimmäisen kohdan sekä 194 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[1],

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon[2],

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Tällä asetuksella perustetaan Verkkojen Eurooppa -välineen ohjelma (jäljempänä ’ohjelma’). Tavoitteena on nopeuttaa investointeja Euroopan laajuisiin liikenne- ja energiaverkkoihin ja luoda vipuvaikutusta rahoituksen hankkimiseksi sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta parantaen samalla oikeusvarmuutta ja noudattaen teknologianeutraaliuden periaatetta. Ohjelman tarkoituksena on myös helpottaa uusiutuvaan energiaan liittyvää rajat ylittävää yhteistyötä esimerkiksi tukemalla rajat ylittäviä hankkeita. Ohjelmalla olisi edistettävä liikenne- ja energia-alojen välisten synergioiden täysipainoista hyödyntämistä, millä tehostettaisiin unionin toimia ja mahdollistettaisiin käyttöönottokustannusten optimointi. Tässä asetuksessa vahvistetaan ohjelman rahoituspuitteet. Tätä asetusta sovellettaessa käypä hinta lasketaan soveltamalla kiinteää 2 prosentin deflaattoria.

(2) Ihmisten[3] ja tavaroiden tehokas kuljettaminen on unionin toiminnan keskeinen pilari, ja sillä on ratkaiseva merkitys kilpailukyvyn ja talouskasvun edistämisessä, yhteenkuuluvuuden varmistamisessa sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisessa. Kansalaisten ja tavaroiden mahdollisuus liikkua vapaasti ja tehokkaasti hyvin yhteenliitetyillä ja kokonaisilla sisämarkkinoilla parantaa yhteyksiä, varmistaa työpaikkojen ja palvelujen saatavuuden sekä tukee paikallistalouksia ja kauppaa. Samalla hiilestä irtautunut ja kestävä liikennejärjestelmä on edellytys unionin ilmastotavoitteiden saavuttamiselle sekä puuttumiselle unionin talouden strategiseen ja kestämättömään riippuvuuteen fossiilisista polttoaineista. Tehokas ja turvallinen tavaraliikenne on välttämätön tarpeellisten tavaroiden toimittamiseksi kansalaisille,

[1] *EUVL L, […], […], s. […].
[2] *EUVL L, […], […], s. […].
[3] Liikuntarajoitteiset ja vammaiset henkilöt mukaan luettuina.

talouden pitämiseksi käynnissä ja sotilaallisen turvallisuuden tukemiseksi. Draghin Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuudesta laatimassa raportissa[4] tunnustetaan, että on tärkeää lisätä liikenneinfrastruktuuriin tehtäviä investointeja, ja korostetaan integroitujen multimodaaliliikenteen markkinoiden tarvetta sekä vahvaa hiilestä irtautumisen ja puhtaiden ratkaisujen kysyntää. Draghin raportissa kehotetaan vauhdittamaan digitalisaatiota unionissa keskeisillä talouden aloilla, kuten liikenteessä. Lettan sisämarkkinoiden tulevaisuudesta laatimassa raportissa korostetaan liikennealaa keskeisenä alana, jolla Euroopan syvempi yhdentyminen on olennaisen tärkeää sisämarkkinoiden mahdollisuuksien täysimääräisen hyödyntämisen kannalta. Lettan raportissa painotetaan erityisesti tarvetta saattaa TEN-T-verkko valmiiksi ja korostetaan yleiseurooppalaisen suurten nopeuksien rautatieverkon mahdollisuuksia mullistaa matkustaminen Euroopassa ja vauhdittaa unionin yhdentymistä. Niinistön Euroopan siviili- ja puolustusvalmiudesta laatimassa raportissa korostetaan kaksoiskäyttöön soveltuvien liikennekäytävien merkitystä sotilaalliselle liikkuvuudelle ja toimitusketjuille, liikenneinfrastruktuurin ilmastokestävyyden merkityksellisyyttä sekä turvallisten unionin ulkomaankaupassa käytettävien meritoimitusreittien tarvetta.

(3) Unionin olisi helpotettava hankkeita heikommassa asemassa olevilla, yhteyksiltään heikommilla, ruuhkautuneilla, syrjäisimmillä ja eristyksissä olevilla alueilla sekä maaseutu-, saaristo-, rannikko-, syrjäseutualueilla, jotta voitaisiin mahdollistaa niiden pääsy Euroopan laajuisiin energia- ja liikenneverkkoihin tuottaen samalla hyötyä koko unionille turvallisuuden, kilpailukyvyn sekä sosiaalisen, taloudellisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden kannalta. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1679[5] määritellään Euroopan laajuisen liikenneverkon infrastruktuuri, täsmennetään siihen kohdistuvat vaatimukset ja säädetään näiden vaatimusten täytäntöönpanoa koskevista toimenpiteistä. Kyseisessä asetuksessa säädetään Euroopan laajuisen liikenneverkon ydinverkon valmiiksi saattamisesta vuoteen 2030 mennessä ja laajennetun ydinverkon valmiiksi saattamisesta vuoteen 2040 mennessä luomalla uutta infrastruktuuria sekä parantamalla ja kunnostamalla merkittävästi olemassa olevaa infrastruktuuria. Tulokseksi saadaan tehokas liikenneverkko sekä henkilö- että tavaraliikenteelle.

(4) Asetuksessa (EU) 2024/1679 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen tukea taloudellisesti rajat ylittävien yhteyksien kehittämistä, mukaan lukien satamat ja niiden sisämaayhteydet, sekä vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöönottoa ja puuttuvien yhteyksien luomista, ja varmistaa tarvittaessa, että ohjelmasta tuetut toimet ovat yhdenmukaisia asetuksen (EU) 2024/1679 54 artiklan mukaisesti laadittujen käytäviä koskevien työsuunnitelmien ja verkon toimintavarmuuteen ja yhteentoimivuuteen liittyvän yleisen kehittämisen kanssa.

(5) Yhteisessä valkoisessa kirjassa Euroopan puolustusvalmiudesta vuoteen 2030 mennessä[6] todettiin, että sotilaallinen liikkuvuus on keskeinen osa Euroopan turvallisuutta ja puolustusta, ja korostettiin liikkuvuuden kaksikäyttöinfrastruktuurin

---

4 Mario Draghi, ”A competitiveness strategy for Europe”, syyskuu 2024, https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

5 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1679, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetusten (EU) 2021/1153 ja (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 1315/2013 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1679, 28.6.2024).

6 Yhteinen valkoinen kirja Euroopan puolustusvalmiudesta vuoteen 2030 mennessä (JOIN(2025) 120 final, 19.3.2025).

tukemisesta unionin tasolla saatavaa lisäarvoa. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1153[7] sisälsi ensimmäistä kertaa erilliset kokonaismäärärahat siviili- ja puolustusalan kaksoiskäyttöön tarkoitetun liikenneinfrastruktuurin kehittämistä varten. On olennaisen tärkeää, että unionin liikenneinfrastruktuuri mahdollistaa sotilashenkilöstön, -tarvikkeiden ja -kaluston nopean ja tehokkaan liikkumisen ilma-, maa- ja vesiteitse. Näin ollen kaikkien liikennemuotojen infrastruktuuria olisi parannettava vastaamaan sotilaallisia vaatimuksia. Ohjelmalla olisi pyrittävä täydentämään Euroopan kilpailukykyrahastosta tuettuja erityistoimia (myös Euroopan yhteistä etua koskevien tärkeiden hankkeiden osalta), joiden tavoitteena on erityisesti vahvistaa jäsenvaltioiden sotilaallisen liikkuvuuden valmiuksia ja niiden käytettävyyttä ja saatavuutta, sekä tukemaan sellaisten digitaalisten ratkaisujen kehittämistä, joilla helpotetaan sotilaallista liikkuvuutta, sekä kansallisista ja alueellisista kumppanuussuunnitelmista tuettavia toimenpiteitä.

(6) Sotilaallisen liikkuvuuden alalla ohjelmalla pyritään edistämään sotilaskaluston ja -henkilöstön nopeaa ja laajamittaista kuljetusta EU:n laajuisesti ottaen huomioon EU:n tason sotilaallinen asiantuntemus. Ohjelman olisi oltava johdonmukainen niiden EU:n ponnistelujen kanssa, joilla lisätään EU:n puolustusvalmiutta, kuten Euroopan puolustusvalmiutta vuoteen 2030 mennessä koskevassa yhteisessä valkoisessa kirjassa esitetään.

(7) Unioni on kehittänyt omat avaruusjärjestelmänsä paikannusta, navigointia ja ajanmääritystä (Galileo, EGNOS ja LEO PNT), maanseurantaa ja valvontaa (Copernicus, EOGS) ja turvallisia yhteyksiä (GOVSATCOM ja IRIS^2) varten. Niillä kaikilla tarjotaan kehittyneitä palveluja, jotka tuottavat merkittäviä taloudellisia hyötyjä julkisen ja yksityisen sektorin käyttäjille. Sen vuoksi kaikkien Verkkojen Eurooppa -välineestä rahoitettavien liikenne- tai energiainfrastruktuurien, joissa käytetään paikannus-, navigointi- ja ajanmääritys- tai maanseurantapalveluja, olisi oltava teknisesti yhteensopivia kyseisten järjestelmien kanssa. Tämän yhteensopivuuden varmistamiseksi työohjelmassa voidaan tarvittaessa varmistaa, että Verkkojen Eurooppa -välineestä tuetut toimet, joihin liittyy paikannus-, navigointi- ja ajanmääritysteknologiaa, yhteysteknologiaa tai maanseurantateknologiaa, ovat teknisesti yhteensopivia EU:n avaruusjärjestelmien kanssa.

(8) ProtectEU -strategiassa korostetaan, että turvallisuus on peruskallio, jolle kaikki vapautemme rakentuvat. Strategian lähtökohtana on se, että turvallisuus on valtavirtaistettava kaikissa EU:n politiikoissa.

(9) Energiainfrastruktuurin laajentaminen ja parantaminen on olennainen edellytys aidolle energiaunionille, joka on valmis ja yhteenliitetty ja jolla taataan unionin energiavarmuus ja -riippumattomuus, energian kohtuuhintaisuus ja teollisuuden kilpailukyky saavuttaen samalla unionin ilmasto- ja energiatavoitteet vuoteen 2030 mennessä ja ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Energiaverkot ovat välttämättömiä uusiutuvan energian lisätuotannon kannalta, mukaan lukien merienergia, teollisuuden hiilestä irtautumisen ja sähköistymisen vauhdittamiseksi sekä sellaisten hyvin toimivien ja kilpailukykyisten energian sisämarkkinoiden varmistamiseksi, joilla saavutetaan varma ja kohtuuhintainen energiansaanti. Draghin raportissa tunnustetaan myös energiainfrastruktuuriin tehtävien investointien

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1153, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, Verkkojen Eurooppa -välineestä ja asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamisesta (EUVL L 249, 14.7.2021, s. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj).

lisäämisen merkitys. Draghin raportissa korostettiin erityisesti energiaverkkoihin tehtäviä investointeja ja tarvetta lisätä nopeasti rajat ylittävän energiainfrastruktuurin käyttöönottoa, jotta varmistetaan uusiutuvan energian integrointi eurooppalaiseen järjestelmään ja saadaan Euroopan teollisuus irrotettua hiilestä. Komissio korosti puhtaan teollisuuden kehityksen ohjelmassa[8] ja kohtuuhintaista energiaa koskevassa toimintasuunnitelmassa[9] sitä, miten tärkeää on saattaa energiaunioni valmiiksi investoimalla energiainfrastruktuuriin ja rajat ylittäviin verkkoihin, jotta voidaan turvata Euroopan teollisuuden kilpailukyky, ihmisten hyvinvointi sekä energiansaannin kohtuuhintaisuus ja varmuus. Kohtuuhintaista energiaa koskevassa toimintasuunnitelmassa todetaan, että jokaisen ihmisen, yhteisön ja yrityksen olisi hyödyttävä puhtaasta siirtymästä. Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston sähköinfrastruktuuria koskevan seurantaraportin[10] mukaan rajat ylittävän kapasiteetin tarve on vuoteen 2030 mennessä 66 gigawattia, joista 32 gigawattia on edelleen ratkaisematta. Ohjelman tuki rajat ylittäville hankkeille on tärkeä tekijä tämän puutteen korjaamisessa.

(10) Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä rajatylittäviin energian siirtoverkkoihin, mukaan lukien hybridiyhdysjohtojen kaltaiset monimutkaiset hankkeet, myös ne, jotka ovat välttämättömiä, jotta voidaan saavuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1999[11] sähköverkkojen yhteenliitäntäasteelle määritetty tavoite, joka on 15 prosenttia vuonna 2030.

(11) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2022/869[12] vahvistetaan suuntaviivat Euroopan laajuisen energiainfrastruktuurin oikea-aikaiselle kehittämiselle ja yhteentoimivuudelle. Siinä määritellään yhteistä etua ja keskinäistä etua koskevat hankkeet ja määritetään, millä edellytyksillä tällaisille hankkeille voidaan myöntää unionin taloudellista apua. Yhteistä etua ja keskinäistä etua koskevat hankkeet tuottavat kuitenkin rajatylittävän luonteensa vuoksi paitsi merkittäviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia ja edistävät yhteisvastuullisuutta myös tarjoavat toteuttajilleen erityisiä haasteita, jotka johtuvat hankkeiden ulottumisesta useille lainkäyttöalueille, koordinoinnin haasteista sekä kustannusten ja hyötyjen usein epäsymmetrisestä jakautumisesta. Näin ollen ne tarvitsevat tukea unionin tasolta.

(12) Energia-alalla ohjelman tavoitteena on edistää yhteistä etua ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä, jotta energiamarkkinoiden yhdentymistä ja

---

8 COM(2025) 85 final.

9 COM(2025) 79 final.

10 ACER: Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system, 2024 Monitoring Report, https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER_2024_Monitoring_Electricity_Infrastructure.pdf.

11 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

12 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869, annettu 30 päivänä toukokuuta 2022, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EY) N:o 715/2009, (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 ja direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

energiaverkkojen yhteentoimivuutta voidaan edistää yli valtionrajojen. Lisäksi ohjelmalla pyritään helpottamaan hiilestä irtautumista, edistämään energiatehokkuutta ja turvaamaan toimitusvarmuutta sekä helpottamaan rajat ylittävää yhteistyötä energia-alalla, mukaan lukien uusiutuvan energian tuotannossa sekä sellaisten varastointilaitosten kohdalla, jotka eivät täytä asetuksessa (EU) 2022/869 annettuja kelpoisuusvaatimuksia. Tässä yhteydessä olisi otettava huomioon kaikkien niiden sidosryhmien edut, joihin asia voi vaikuttaa.

(13) Jäsenvaltioiden välinen tai jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välinen rajat ylittävä uusiutuvaan energiaan liittyvä yhteistyö on erittäin tärkeää, jotta hiilestä irtautumista, kilpailukykyä, energian sisämarkkinoiden toteuttamista sekä toimitusvarmuutta koskevat unionin tavoitteet voidaan saavuttaa kustannustehokkaalla ja kestävällä tavalla. Ohjelmalla pyritään puuttumaan siihen riskiin, että rajat ylittävä yhteistyö ei ilman unionin taloudellista apua kehity optimaaliselle tasolle.

(14) Uusiutuvan energian alan rajatylittävillä hankkeilla olisi saatava aikaan kustannussäästöjä uusiutuvan energian käyttöönotossa eri puolilla unionia tai muita hyötyjä järjestelmäintegraation, toimitusvarmuuden, kilpailukyvyn tai innovoinnin kannalta verrattuna yhden osallistuvan jäsenvaltion tai kolmannen maan yksin toteuttamaan vastaavaan hankkeeseen. Komission tulisi ottaa hankkeiden valinnassa huomioon erityisesti niiden vaikutus unionin energian sisämarkkinoiden tiiviimpään yhdentymiseen ja pyrittävä mahdollisuuksien mukaan huomioimaan maantieteellinen tasapaino. Kun kyseessä on töihin myönnettävä avustus, hakijan olisi osoitettava, että siihen vaikuttavat markkinoiden toimintapuutteet tai taloudelliset esteet, kuten riittämätön kaupallinen kannattavuus, suuret alkuvaiheen kustannukset tai markkinarahoituksen puute.

(15) Ohjelman tulisi mahdollistaa määrärahojen siirto asetuksen (EU) 2018/1999[13] 33 artiklalla perustettuun unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismiin, jotta voidaan varmistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001[14] 3 artiklan 5 kohdassa määriteltyjen mahdollistavien puitteiden rahoitus. Tämä siirto voi koskea myös uusiutuvan energian alan rajatylittäviin hankkeisiin lukeutuvia hankkeita. Komission olisi tarvittaessa pyrittävä asettamaan taloudellisen tuen myöntämisessä etusijalle hankkeet, jotka edistävät unionin energian sisämarkkinoiden yhdentymistä, mukaan lukien uusiutuvan energian alan rajatylittävät hankkeet.

(16) On varmistettava synergiat Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen kehittämisen ja Verkkojen Eurooppa -välineestä tuettujen uusiutuvan energian alan rajatylittävien hankkeiden, joilla on voimakkaita valtionrajat ylittäviä vaikutuksia, sekä kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ja Euroopan kilpailukykyrahaston toiminnan piiriin kuuluvien kuljetus- ja energiahankkeiden välillä. Synergiat voivat myös edellyttää

---

13 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti).

14 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj).

tukea Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille hankkeille, jotka painottuvat liikenne- ja energia-alojen rajatylittävään infrastruktuuriin.

(17) Ohjelma tulisi myös pitää johdonmukaisena Globaali Eurooppa -ohjelman puitteissa rahoitettujen toimien kanssa. On tärkeää, että Euroopan laajuiset liikenne- ja energiaverkot ovat hyvin yhteydessä kolmansiin maihin. Asianomaisissa toimintakehyksissä yksilöidään jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden yhteistä etua tai keskinäistä etua koskevat hankkeet, jotka ovat ensisijaisia näiden kolmansien maiden liikenne- ja energiayhteyksien kannalta. Näiden hankkeiden osalta ohjelman puitteissa myönnettävä tuki tulee koordinoida tiiviisti Globaali Eurooppa -ohjelmasta myönnettävän tuen kanssa. Liikennealalla on asetettava etusijalle tämän asetuksen liitteessä luetellut rajanylitysosuudet.

(18) Viime aikojen kokemukset nopeasti muuttuvassa taloudellisessa, sosiaalisessa ja geopoliittisessa ympäristössä ovat osoittaneet joustavamman monivuotisen rahoituskehyksen ja unionin ohjelmien tarpeellisuuden. Tämän vuoksi ja Verkkojen Eurooppa -välineen tavoitteiden mukaisesti rahoituksessa olisi otettava asianmukaisesti huomioon muuttuvat poliittiset tarpeet ja unionin painopisteet sellaisina kuin ne on yksilöity komission julkaisemissa asiakirjoissa, neuvoston päätelmissä ja Euroopan parlamentin päätöslauselmissa, samalla kun varmistetaan talousarvion toteuttamisen riittävä ennakoitavuus.

(19) Jotta voidaan varmistaa yhdenmukaisuus, olisi ohjelman mukaiset talousarviotakuut ja rahoitusvälineet, myös ne, joihin yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa muuta tukea, jota ei makseta takaisin, pantava käytäntöön Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen ja Globaali Eurooppa -ohjelman toteutusmekanismien sovellettavien sääntöjen mukaisesti Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineestä ja Globaali Eurooppa -ohjelman toteutusmekanismeista myönnettävää tämäntyyppistä tukea koskevien sopimusten puitteissa.

(20) Jos ohjelmasta on tarkoitus myöntää unionin tukea talousarviotakuun tai rahoitusvälineen muodossa, myös silloin, kun siihen yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa tukea, jota ei makseta takaisin, tällainen tuki olisi annettava yksinomaan Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen ja Global Europe -ohjelman toteutusmekanismien kautta ja Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen ja Global Europe -ohjelman toteutusmekanismien sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Jos tämän ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen käytetään Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välinettä, kaikille jäsenvaltioille on oltava pyydettäessä saatavilla neuvoa-antavaa tukea. Tällaiseen tukeen voisi kuulua valmiuksien kehittämistä, tukea hankkeiden tunnistamiseen, valmisteluun ja toteuttamiseen sekä rahoitusvälineitä ja investointijärjestelyjä koskevaa neuvontaa.

(21) Ohjelmassa on optimoitava saatavilla olevan rahoituksen käyttö seuraamalla tarkasti saataville tuotua rahoitusta ja vähentämällä tai lopettamalla avustuksia tarvittaessa. Tämän pitäisi mahdollistaa tietylle toimelle kohdennetun, mutta määräajan puitteissa käyttämättä jääneen talousarvion osan uudelleenkohdentaminen muihin ohjelman soveltamisalaan kuuluviin toimiin.

(22) Tarvittavien töiden laajuuden vuoksi on mahdollista, että rajanylitysosuuden täytäntöönpanossa toteutetaan rinnakkain useita toimia, joita tuetaan erilaisilla avustussopimuksilla mutta jotka edistävät silti samaa tavoitetta, jota kutsutaan yleiseksi hankkeeksi. Jotta voidaan edistää unionin resurssien tehokkaampaa käyttöä ja varmistaa, että tärkeät infrastruktuuritavoitteet voidaan saavuttaa kaikilta osin, ohjelman olisi mahdollistettava käytettävissä olevien varojen uudelleenkohdentaminen

saman yleisen hankkeen puitteissa. Rajoittamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509[15] 192 artiklan 1 kohdan mukaisten kilpailumenettelyjen soveltamista ja mainitun asetuksen 198 artiklan säännösten lisäksi varoja olisi voitava kohdentaa uudelleen alkuperäisiin toimiin tehtävillä muutoksilla työohjelmassa vahvistetuin edellytyksin, mukaan lukien unionin rahoitusosuuden enimmäismäärä.

(23) Ohjelmaan sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2024/2509. Siinä vahvistetaan säännöt, jotka koskevat unionin yleisen talousarvion laatimista ja toteuttamista, mukaan lukien avustuksia, palkintoja, muita kuin rahallisia lahjoituksia, hankintoja, välillistä hallinnointia, rahoitusapua, rahoitusvälineitä ja talousarviotakuita koskevat säännöt.

(24) Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti työohjelmissa ja ehdotuspyyntöasiakirjoissa on tarkoituksenmukaista esittää ohjelman puitteissa tuettavien politiikkojen määrärahojen teknistä käyttöönottoa koskevat yksityiskohtaiset tiedot, mukaan lukien erityiset tukikelpoisuusperusteet ja avustuksen myöntämisperusteet, jotka riippuvat talousarvion toteuttamisvälineestä, eli avustuksesta tai hankinnasta, ja tarkemmat politiikkatavoitteet. Varainhoitoasetuksen 136 artiklan mukaisesti suuririskisiin toimittajiin olisi turvallisuussyistä sovellettava tukikelpoisuusrajoituksia.

(25) Ohjelmasta myönnettävän tuen olisi edistettävä investointeja puuttumalla markkinoiden toimintapuutteisiin tai optimaalisesta poikkeaviin investointitilanteisiin oikeasuhteisella tavalla, välttäen päällekkäisyyksiä tai syrjäyttämistä ja kannustaen yksityistä rahoitusta. Tuella olisi myös oltava selkeää unionin tason lisäarvoa. Tällä tavoin varmistetaan, että ohjelman toimet ovat valtiontukisääntöjen mukaisia, ja vältetään kilpailun kohtuuton vääristyminen sisämarkkinoilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamista kansallisiin resursseihin. Lisäksi Verkkojen Eurooppa -välineen ja säästö- ja investointiunionin[16] toimenpiteet voivat tukea toisiaan, koska julkinen rahoitus voi tehokkaasti vähentää suurten infrastruktuurihankkeiden riskejä ja houkutella yksityisiä investointeja EU:hun, mikä saa aikaan merkittävän vipuvaikutuksen. Samalla tehokkaiden yhteissijoitusjärjestelyiden, kuten eurooppalaisten pitkäaikaissijoitusrahastojen, parantunut saatavuus voi tehokkaasti vauhdittaa yhteisösijoittajien ja muiden yksityisten sijoittajien pitkäaikaisia investointeja infrastruktuurihankkeisiin ja näin täydentää ja tehostaa Verkkojen Eurooppa -välineestä saatavilla olevaa rahoitusta.

(26) Jotta voidaan varmistaa yhdenmukaiset edellytykset ohjelman täytäntöönpanolle työohjelmien välityksellä, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Täytäntöönpanovallan käytössä on noudatettava yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä, 16 päivänä helmikuuta 2011 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 182/2011[17].

---

15 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

16 COM(2025) 124 final.

17 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13–18).

(27) Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013,[18] neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95,[19] neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96[20] ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939[21] mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, joita ovat sääntöjenvastaisuuksien ja petosten ehkäiseminen, havaitseminen, korjaaminen ja tutkiminen sekä hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintä ja soveltuvin osin hallinnollisten seuraamusten määrääminen. Erityisesti asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 ja asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96 nojalla Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) voi tehdä tutkimuksia, joihin sisältyvät myös paikan päällä suoritettavat tarkastukset ja todentamiset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Asetuksen (EU) 2017/1939 nojalla Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) voi tutkia petoksia ja muuta laitonta toimintaa, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja, sekä nostaa niistä syytteen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371[22] mukaisesti. Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaan unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille, EPPOlle ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat oikeudet ja pääsyvaltuudet ja varmistettava, että unionin varojen hallinnointiin osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet. Ohjelmaan assosioituneiden kolmansien maiden on myönnettävä toimivaltaiselle tulojen ja menojen hyväksyjälle, OLAFille ja tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat oikeudet ja valtuudet, jotta ne voivat käyttää toimivaltaansa kattavasti.

(28) Ohjelman toteutuksessa noudatetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) [XXX]*, [Performance Regulation], jossa vahvistetaan menojen seurantaa ja määrärahoihin sovellettavaa tuloskehystä koskevat säännöt, mukaan lukien säännöt, joilla varmistetaan asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 33 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetun ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen ja f alakohdassa tarkoitetun sukupuolten tasa-arvon periaatteen yhdenmukainen soveltaminen, unionin ohjelmien ja toimien tuloksellisuuden seurantaa ja raportointia koskevat säännöt, unionin rahoitusportaalin perustamista koskevat säännöt, ohjelmien arviointia koskevat säännöt sekä muut kaikkiin unionin ohjelmiin sovellettavat horisontaaliset säännökset, kuten tiedotusta, viestintää ja näkyvyyttä koskevat säännökset.

---

18 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj).

19 Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj).

20 Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj).

21 Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

22 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29).

(29) Merentakaisiin maihin ja merentakaisille alueille sijoittautuneet henkilöt ja yhteisöt voivat neuvoston päätöksen (EU) 2021/1764 85 artiklan 1 kohdan[23] nojalla saada rahoitusta ohjelman sääntöjen ja tavoitteiden sekä sellaisten mahdollisten järjestelyjen mukaisesti, joita sovelletaan siihen jäsenvaltioon, johon kyseinen merentakainen maa tai alue on sidoksissa.

(30) Ohjelman on kunnioitettava vammaisten henkilöiden oikeuksia ja varmistettava esteettömyyden toteutuminen heidän näkökulmastaan erityisesti liikennealalla.

(31) Ohjelman on oltava avoin kolmansien maiden kanssa tehtävälle yhteistyölle, jos se on unionin edun mukaista. Unioni voi tätä varten assosioida kolmansia maita ohjelmaan kuuluviin toimiin kokonaan tai osittain. Assosiaatiossa on toteuduttava kolmannen maan maksuosuuksien ja etujen oikeudenmukainen tasapaino ja varmistettava unionin taloudellisten etujen ja turvallisuusetujen suojaaminen.

(32) Euroopan laajuisen verkon kehityksen huomioimiseksi komissiolle on siirrettävä valta antaa säädöksiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti tämän asetuksen liitteessä olevan yhteistä etua koskevien hankkeiden alustavan luettelon muuttamisen osalta. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että ne toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa[24] vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

(33) Asetuksen (EU) 2021/1153 12 artiklan 2 kohdassa siirretään komissiolle valta antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa määritetään tiettyihin kaksikäyttöinfrastruktuuritoimien luokkiin sovellettavat infrastruktuurivaatimukset. Tämän perusteella hyväksyttiin komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/1328[25]. Oikeudellisen kehyksen tarkistamisen ja asetuksen (EU) 2024/1679 hyväksymisen seurauksena ja sen varmistamiseksi, että infrastruktuurivaatimuksia voidaan päivittää tulevaisuudessa tämän asetuksen rajoitetusta kestosta riippumatta, kyseisessä asetuksessa vahvistetun valtuutuksen vuoksi on tarpeen antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa määritetään tiettyihin kaksikäyttöinfrastruktuuritoimien luokkiin sovellettavat infrastruktuurivaatimukset. Näin ollen asetusta (EU) 2024/1679 olisi muutettava siten, että sillä siirretään komissiolle valta antaa täytäntöönpanosäädöksiä tätä tarkoitusta varten.

(34) Asetus (EU) 2021/1153 olisi kumottava 1 päivästä tammikuuta 2028 alkaen.

---

23 Neuvoston päätös (EU) 2021/1764, annettu 5 päivänä lokakuuta 2021, merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan unioniin, mukaan lukien suhteet Euroopan unionin sekä Grönlannin ja Tanskan kuningaskunnan välillä (päätös merentakaisten alueiden, Grönlanti mukaan luettuna, assosiaatiosta) (EUVL L 355, 7.10.2021, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

24 EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

25 Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2021/1328, annettu 10 päivänä elokuuta 2021, tiettyihin kaksikäyttöinfrastruktuuritoimien luokkiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1153 nojalla sovellettavien infrastruktuurivaatimusten määrittämisestä (EUVL L 288, 11.8.2021, s. 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1328/oj).

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Kohde

Tällä asetuksella perustetaan Verkkojen Eurooppa -väline, jäljempänä ’ohjelma’, ja vahvistetaan ohjelman tavoitteet, talousarvio kaudeksi 2028–2034, unionin rahoituksen muodot ja rahoitusta koskevat säännöt.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1. ’toimella’ mitä tahansa rahoituksellisesti ja teknisesti riippumattomaksi määritettyä, ajallisesti rajattua toimintaa, joka on tarpeen hankkeen toteuttamiseksi;
2. ’Euroopan laajuisella liikenneverkolla’ asetuksessa (EU) 2024/1679 tarkoitettua Euroopan laajuista liikenneverkkoa;
3. ’yhteistä etua koskevalla hankkeella’ asetuksen (EU) 2024/1679 3 artiklan 1 alakohdassa tai asetuksen (EU) 2022/869 2 artiklan 5 alakohdassa määriteltyä yhteistä etua koskevaa hanketta;
4. ’kestävällä Euroopan laajuisella liikenneverkolla’ Euroopan laajuista liikenneverkkoa, joka täyttää asetuksen (EU) 2024/1679 5 ja 45 artiklassa säädetyt vaatimukset;
5. ’älykkäällä Euroopan laajuisella liikenneverkolla’ Euroopan laajuista liikenneverkkoa, joka täyttää asetuksen (EU) 2024/1679 43 ja 45 artiklassa säädetyt vaatimukset;
6. ’häiriönsietokykyisellä Euroopan laajuisella liikenneverkolla’ Euroopan laajuista liikenneverkkoa, joka täyttää asetuksen (EU) 2024/1679 46 artiklassa säädetyt vaatimukset;
7. ’sotilaallisella liikkuvuudella’ Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden kykyä kuljettaa, siirtää ja lähettää sotilashenkilöstöä, -kalustoa ja -tarvikkeita nopeasti ja tehokkaasti jäsenvaltioiden rajojen sisällä ja niiden yli siten, että varmistetaan jäsenvaltioiden asevoimien toimien nopeus ja tehokkuus;
8. ’selvityksillä’ hankkeen toteuttamisen valmistelemiseksi tarvittavia toimia, kuten valmistelevat tutkimukset, kartoitukset, toteutettavuustutkimukset, arvioinnit, testit ja validointitutkimukset, mukaan lukien ohjelmistojen muodossa olevat tutkimukset, sekä muut tekniset tukitoimenpiteet, kuten ennakolta toteutettavat toimet, joita tarvitaan hankkeen määrittelyssä ja kehittämisessä ja hankkeen rahoitusta koskevien päätösten tekemisessä; näitä ovat esimerkiksi asianomaisten kohteiden tutkiminen ja rahoitusjärjestelyn valmistelu;
9. ’töillä’ osien, järjestelmien ja palvelujen, mukaan lukien ohjelmistot, ostoa, hankintaa ja käyttöönottoa sekä hankkeeseen liittyvien kehittämis-, rakennus- ja asennustöiden toteuttamista, laitteistojen vastaanottoa ja hankkeen käynnistämistä;

10. ’keskinäistä etua koskevalla hankkeella’ asetuksen (EU) 2022/869 2 artiklan 6 alakohdassa määriteltyä keskinäistä etua koskevaa hanketta;

11. ’uusiutuvan energian alan rajatylittävällä hankkeella’ mitä tahansa seuraavista:

a) uusiutuvan energian tuotantoa koskeva hanke, joka sisältyy direktiivin (EU) 2018/2001 8, 9, 11 tai 13 artiklassa tarkoitettuun yhteistyösopimukseen;

b) varastointihanke, jolla tuetaan uusiutuvan energian integrointia unionin energiajärjestelmään, mukaan lukien direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 44 d alakohdassa tarkoitettu samalla paikalla sijaitseva energiavarasto mutta poislukien asetuksen (EU) 2022/869 liitteessä II olevan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetut energiavarastot, ja joka sisältyy vastaavaan järjestelyyn kahden tai useamman jäsenvaltion välillä taikka yhden tai useamman jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan välillä.

3 artikla

Ohjelman tavoitteet

1. Ohjelman yleisinä tavoitteina on rakentaa, kehittää, turvata, nykyaikaistaa ja täydentää Euroopan laajuisia liikenne- ja energia-alan verkkoja ja sitä kautta tukea sisämarkkinoiden toimintaa ja edistää koheesiota, helpottaa sotilaallista liikkuvuutta Euroopan laajuisissa liikenneverkoissa, helpottaa uusiutuvaan energiaan liittyvää rajatylittävää yhteistyötä ja parantaa liikenne- ja energia-alan välistä synergiaa.

2. Ohjelman erityistavoitteet ovat seuraavat:

a) liikennealalla:

i) edistää yhteenliitettyihin, yhteentoimiviin, vähähiilisiin, älykkäisiin, turvallisiin, kestäviin, häiriönsietokykyisiin, turvattuihin ja multimodaalisiin liikenneverkkoihin liittyvien yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä asetuksen (EU) 2024/1679 mukaisesti erityisesti seuraavin keinoin:

1) yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joilla on rajatylittävä ulottuvuus, liittyvät toimet, joilla toteutetaan Euroopan laajuista liikenneverkkoa, mukaan lukien tämän asetuksen liitteessä olevassa suuntaa-antavassa luettelossa esitettyjä yhteyksiä koskevat toimet;

2) yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joilla on unionin laajuinen ulottuvuus, liittyvät toimet, jotka liittyvät älykkään, häiriönsietokykyisen, vähähiilisen ja kestävän Euroopan laajuisen liikenneverkon valmiiksi saattamiseen;

3) toimet, jotka liittyvät yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joilla on rajatylittävä ulottuvuus sellaisten kolmansien maiden kanssa, jotka ovat ottamassa käyttöön Euroopan laajuista liikenneverkkoa asetuksen (EU) 2024/1679 9 artiklan mukaisesti;

ii) sopeuttaa osia Euroopan laajuisesta liikenneverkosta liikenneinfrastruktuurin kaksoiskäyttöön sekä siviiliväestön liikkumisen että sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseksi keskittyen neljään EU:n ensisijaiseen sotilaallisen liikkuvuuden käytävään, jotka jäsenvaltiot ovat yksilöineet neuvoston 18 päivänä maaliskuuta 2025 viitenumerolla ST

6728/25 ADD1 hyväksymien sotilaallista liikkuvuutta unionissa ja sen ulkopuolella koskevien sotilaallisten vaatimusten liitteessä II;

b) energia-alalla:

i) edistää asetuksen (EU) 2022/869 18 artiklassa tarkoitettujen yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä, jotta voidaan edistää energiaunionin valmiiksi saattamista, tehokkaiden ja kilpailukykyisten energian sisämarkkinoiden yhdentymistä sekä verkkojen yhteentoimivuutta yli rajojen ja eri alojen välillä, helpottaa talouden irtautumista hiilestä, edistää energiatehokkuutta sekä varmistaa häiriönsietokyky ja toimitusvarmuus;

ii) helpottaa rajatylittävää yhteistyötä uusiutuvan energian alalla tukemalla uusiutuvan energian alan rajatylittäviä hankkeita tai kilpailuttamalla uusia uusiutuvan energian hankkeita asetuksen (EU) 2018/1999 33 artiklalla perustetun unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismin puitteissa, jos tämän asetuksen 11 artiklan 5 kohdassa tarkoitetut edellytykset täyttyvät, jotta voidaan saavuttaa hiilestä irtautumista, kilpailukykyä, energian sisämarkkinoiden valmiiksi saattamista, häiriönsietokykyä ja toimitusvarmuutta koskevat unionin tavoitteet kustannustehokkaalla tavalla.

4 artikla

Talousarvio

1. Ohjelman täytäntöönpanoon varatut suuntaa-antavat kokonaismäärärahat kaudeksi 2028–2034 ovat 81 428 000 000 euroa käypinä hintoina.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu määrä jakautuu alustavasti seuraavasti:

a) 51 515 000 000 euroa 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin liikennealaa ja sotilaallista liikkuvuutta koskeviin erityistavoitteisiin;

b) 29 912 000 000 euroa 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin energia-alaa koskeviin erityistavoitteisiin.

3. Useamman kuin yhden varainhoitovuoden aikana toteutettavia toimintoja koskevat talousarviositoumukset voidaan jakaa usealle eri varainhoitovuodelle vuotuisiksi eriksi.

4. Unionin talousarvioon voidaan tarvittavien kulujen kattamiseksi sisällyttää määrärahoja myös vuoden 2034 jälkeen, jotta voidaan hallinnoida toimia, joita ei ole saatu päätökseen ohjelman loppuun mennessä.

5. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kokonaismäärärahoja ja 5 artiklassa tarkoitettuja lisävaroja voidaan käyttää myös ohjelman sekä asetuksessa (EU) 2024/1679 tai asetuksessa (EU) 2022/869 vahvistettujen alakohtaisten suuntaviivojen täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, organisaation tietotekniikkajärjestelmiin ja -alustoihin, tiedotus- ja viestintätoimiin, mukaan lukien unionin poliittisia painopisteitä koskeva ulkoinen tiedotustoiminta, sekä kaikkiin muihin tekniseen ja hallinnolliseen apuun tai henkilöstöön liittyviin menoihin, joita komissiolle aiheutuu ohjelman hallinnoinnista.

5 artikla

Lisävarat

1. Jäsenvaltiot, unionin toimielimet, elimet ja virastot, kolmannet maat, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset tai muut kolmannet osapuolet voivat suorittaa lisärahoitusosuuksia tai osoittaa ylimääräisiä muita kuin rahallisia panoksia ohjelmaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamista. Lisärahoitusosuudet ovat asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 21 artiklan 2 kohdan a, d tai e alakohdassa tai 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja.

2. Jäsenvaltioille yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin puitteissa myönnettyjä varoja voidaan niiden pyynnöstä asettaa ohjelman käyttöön. Komissio käyttää kyseisiä varoja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 62 artiklan 1 kohdan a tai c alakohdan mukaisesti suoraan tai välillisesti. Niillä täydennetään tämän asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua määrää. Kyseisiä varoja on käytettävä asianomaisen jäsenvaltion hyväksi. Jos komissio ei ole tehnyt ohjelman käyttöön tällä tavoin asetettujen lisämäärien osalta oikeudellista sitoumusta suoran tai välillisen hallinnoinnin puitteissa, vastaavat sitomattomat määrät voidaan asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä siirtää takaisin yhteen tai useampaan rahoituslähteenä olevaan ohjelmaan tai niiden seuraajaan.

6 artikla

Vaihtoehtoinen, yhdistetty ja kumulatiivinen rahoitus

1. Ohjelma pannaan täytäntöön koordinoiden muiden unionin ohjelmien kanssa. Toimi, joka on saanut unionin rahoitusta jostakin toisesta ohjelmasta, voi saada rahoitusta myös tästä ohjelmasta. Tällöin kustakin unionin ohjelmasta myönnettyyn rahoitusosuuteen sovelletaan asianomaisen ohjelman sääntöjä tai vaihtoehtoisesti voidaan soveltaa samoja sääntöjä kaikkiin ohjelman rahoitusosuuksiin, jolloin voidaan tehdä vain yksi oikeudellinen sitoumus. Jos unionin rahoitusosuudet perustuvat avustuskelpoisiin kustannuksiin, unionin talousarviosta myönnettävä kumulatiivinen tuki ei saa ylittää toimen avustuskelpoisia kokonaiskustannuksia, ja se voidaan laskea määräsuhteen mukaisesti tukiehtoja koskevissa asiakirjoissa vahvistetulla tavalla.

2. Ohjelman mukaiset ratkaisu- ja myöntämismenettelyt voidaan toteuttaa suoraan tai välillisesti hallinnoiden yhdessä jäsenvaltioiden, unionin toimielinten, elinten ja virastojen, kolmansien maiden, kansainvälisten järjestöjen, kansainvälisten rahoituslaitosten tai muiden kolmansien osapuolten, jäljempänä ’yhteiseen ratkaisumenettelyyn tai myöntämismenettelyyn osallistuvat kumppanit’, kanssa edellyttäen, että varmistetaan unionin taloudellisten etujen suojaaminen. Tällaisiin menettelyihin sovelletaan samoja sääntöjä, ja niiden pohjalta tehdään samanlaiset oikeudelliset sitoumukset. Tätä varten yhteiseen ratkaisumenettelyyn tai myöntämismenettelyyn osallistuvat kumppanit voivat asettaa varoja ohjelman käyttöön tämän asetuksen 5 artiklan mukaisesti tai kumppaneille voidaan tarvittaessa antaa tehtäväksi ratkaisumenettelyn tai myöntämismenettelyn toteuttaminen asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 62 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.Yhteisissä ratkaisu- tai myöntämismenettelyissä yhteiseen ratkaisumenettelyyn tai myöntämismenettelyyn osallistuvien kumppanien edustajat

voivat olla myös asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 153 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun arviointikomitean jäseniä.

7 artikla

Ohjelmaan assosioituneet kolmannet maat

1. Ohjelma voidaan avata seuraavien kolmansien maiden täydelle tai osittaiselle assosioitumiselle 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden sekä asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten tai kyseisten sopimusten puitteissa tehtyjen, seuraaviin sovellettavien päätösten mukaisesti:

    a) Euroopan vapaakauppaliiton jäsenet, jotka ovat Euroopan talousalueen jäseniä, sekä Euroopan pienvaltiot;

    b) unioniin liittyvät maat, ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokasmaat;

    c) Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvat maat;

    d) muut kolmannet maat.

2. Ohjelmaan osallistumista koskevissa assosiaatiosopimuksissa

    a) varmistetaan oikeudenmukainen tasapaino ohjelmaan osallistuvan kolmannen maan maksamien rahoitusosuuksien ja sen saamien hyötyjen välillä;

    b) vahvistetaan ohjelmiin osallistumisen edellytykset, mukaan lukien ohjelmaa ja sen yleisiä hallintokustannuksia koskevien, toiminnallisesta rahoitusosuudesta ja osallistumismaksusta koostuvien rahoitusosuuksien laskentatapa;

    c) ei siirretä kolmannelle maalle ohjelmaa koskevaa päätösvaltaa;

    d) taataan unionin oikeus varmistaa varainhoidon moitteettomuus ja suojata taloudellisia etujaan;

    e) varmistetaan tarvittaessa turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen liittyvien unionin etujen suojaaminen.

Edellä olevaa d alakohtaa sovellettaessa kolmannen maan on myönnettävä asetuksissa (EU, Euratom) 2024/2509 ja (EU, Euratom) N:o 883/2013 edellytetyt tarvittavat oikeudet ja pääsyvaltuudet ja varmistettava, että täytäntöönpanopäätökset, joissa määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 299 artiklan nojalla maksuvelvollisuudesta, sekä Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot ja määräykset ovat täytäntöönpanokelpoisia.

8 artikla

Unionin rahoituksen toteutus ja muodot

1. Ohjelman toteutuksessa käytetään asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti joko suoraa hallinnointia tai välillistä hallinnointia kyseisen asetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa.

2. Unionin rahoitusta voidaan myöntää missä tahansa muodossa asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti, erityisesti avustuksina, palkintoina, hankintoina ja muina kuin rahallisina lahjoituksina.

3. Jos unionin tukea myönnetään talousarviotakuun tai rahoitusvälineen muodossa, myös silloin, kun siihen yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa tukea, jota ei makseta takaisin, tällainen tuki myönnetään yksinomaan Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen tai Globaali Eurooppa -välineen täytäntöönpanomekanismin kautta ja se toteutetaan Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen ja Globaali Eurooppa -välineen täytäntöönpanomekanismin sovellettavien sääntöjen mukaisesti Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineestä ja Globaali Eurooppa -välineen täytäntöönpanomekanismista myönnettävää tämäntyyppistä tukea koskevilla sopimuksilla.

4. Talousarviotakuun muodossa annettava unionin tuki myönnetään Euroopan kilpailukykyrahastosta tai Globaali Eurooppa -välineestä annetussa asetuksessa vahvistetun talousarviotakuun enimmäismäärän rajoissa.

5. Jos ohjelmassa hyödynnetään Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välinettä tai Globaali Eurooppa -välineen täytäntöönpanomekanismia, siinä on määritettävä talousarviotakuuta ja rahoitusvälineiden rahoittamista varten varattavat varat, myös siinä tapauksessa, että niihin yhdistetään rahoitusta yhdistävässä toimessa tukea, jota ei makseta takaisin.

9 artikla

Avustuskelpoisuus

1. Jotta voidaan tukea tämän asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamista, vahvistetaan avustuskelpoisuusperusteet asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti.

2. Suoraan tai välillisesti hallinnoitavissa ratkaisumenettelyissä ja myöntämismenettelyissä unionin rahoitusta voi myöntää tai saada yksi tai useampi seuraavista oikeussubjekteista:

   a) johonkin jäsenvaltioon sijoittautunut yhteisö;

   b) johonkin assosioituneeseen kolmanteen maahan sijoittautunut yhteisö;

   c) kansainvälinen järjestö;

   d) muu yhteisö, joka on sijoittautunut assosioitumattomaan kolmanteen maahan, jos tällaisen yhteisön rahoitus on olennaista toimen toteuttamisen kannalta ja edistää 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamista.

3. Sen lisäksi, mitä asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 168 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään, tämän asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut assosioituneet kolmannet maat voivat tarvittaessa osallistua asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 168 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyihin hankintamekanismeihin ja hyötyä niistä. Jäsenvaltioihin sovellettavia sääntöjä sovelletaan soveltuvin osin osallistuviin assosioituneisiin kolmansiin maihin.

4. Ratkaisu- ja myöntämismenettelyjä, jotka vaikuttavat turvallisuuteen tai yleiseen järjestykseen erityisesti siltä osin kuin on kyse unionin tai sen jäsenvaltioiden strategisista omaisuuseristä ja intresseistä, rajoitetaan asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 136 artiklan mukaisesti. Varainhoitoasetuksen 136 artiklan mukaisesti suuririskisiin toimittajiin sovelletaan turvallisuussyistä EU:n lainsäädännön mukaisia avustuskelpoisuusrajoituksia.

5. Siltä osin kuin on kyse tämän asetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista toimista, arvioitaessa ehdotuksia myöntämisperusteiden pohjalta on tarvittaessa varmistettava, että ehdotetut toimet ovat yhdenmukaisia asetuksen (EU) 2024/1679 54 ja 55 artiklassa tarkoitettujen käytäviä koskevien työsuunnitelmien ja täytäntöönpanosäädösten kanssa ja että niissä otetaan huomioon kyseisen asetuksen 52 artiklan 9 kohdan mukainen vastuussa olevan eurooppalaisen koordinaattorin neuvoa-antava lausunto.

6. Avustusehdotukset on jätettävä yhden tai useamman sellaisen jäsenvaltion toimesta, jota yhteistä etua koskeva hanke tai keskinäistä etua koskeva hanke koskee, tai tällaisten jäsenvaltioiden suostumuksella.

7. Avustuksia tai niiden osia koskeviin ratkaisu- tai myöntämismenettelyihin, jotka on jo kokonaan rahoitettu muista julkisista tai yksityisistä lähteistä, lukuun ottamatta 6 artiklassa tarkoitettujen synergiatoimien yhteydessä myönnettyjä unionin rahoitusosuuksia, ei voida myöntää rahoitusta.

8. Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 110 artiklassa tarkoitetussa työohjelmassa tai ratkaisu- tai myöntämismenettelyyn liittyvissä asiakirjoissa voidaan täsmentää tässä asetuksessa vahvistettuja avustuskelpoisuusperusteita tai vahvistaa lisää avustuskelpoisuusperusteita tietyille toimille.

10 artikla

Avustuksia koskevat täydentävät säännöt

1. Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 132 artiklan 4 kohdassa säädettyjen pienentämisperusteiden lisäksi avustuksen määrää voidaan pienentää seuraavin edellytyksin:

   a) kun tutkimusten ollessa kyseessä toimi ei ole käynnistynyt yhden vuoden kuluessa tukisopimuksessa mainitusta alkamispäivästä;

   b) kun töiden ollessa kyseessä toimi ei ole käynnistynyt kahden vuoden kuluessa tukisopimuksessa mainitusta alkamispäivästä;

   c) kun toimen etenemistä koskevan arvioinnin perusteella todetaan, että toimen toteutuksessa on esiintynyt niin merkittäviä viiveitä, että toimen tavoitteita ei todennäköisesti saavuteta.

2. Avustussopimusta voidaan muuttaa tai se voidaan purkaa 1 kohdassa säädettyjen perusteiden nojalla.

3. Edellä olevan 1 tai 2 kohdan soveltamisesta johtuvat käytettävissä olevat maksusitoumusmäärärahat asetetaan saataville tässä ohjelmassa.

4. Rajoittamatta kilpailumenettelyjen käyttöä asianmukaisissa tilanteissa asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 192 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja sen lisäksi, mitä säädetään mainitun asetuksen 198 artiklassa, tämän asetuksen 12 artiklassa tarkoitetussa työohjelmassa voidaan, kun se perustellaan asianmukaisesti tarpeella helpottaa kokonaishankkeen toteuttamista, täsmentää toimi ja edunsaajat sekä vahvistaa määrä, johon asti voidaan pyytää ehdotuksia ohjelmaan kuuluvien käynnissä olevien tai päätökseen saatettujen toimien jatkamiseksi, varmistaen samalla tasapuolinen kohtelu ja avoimuus asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 191 artiklan mukaisesti. Avustuksia voidaan myöntää käynnissä oleviin toimiin muuttamalla alkuperäistä toimea lisäämällä siihen uusia toimintoja ja korottamalla

unionin enimmäisrahoitusosuutta. Tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitetut maksusitoumusmäärärahat on käytettävä kattamaan työohjelmassa tällaisia avustuksia varten varatut määrät.

5. Selvitysten osalta unionin rahoitustuki saa olla enintään 50 prosenttia avustuskelpoisista kokonaiskustannuksista.

6. Edellä olevan 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin erityistavoitteisiin liittyvien töiden osalta unionin rahoitustuki saa olla enintään 50 prosenttia avustuskelpoisista kokonaiskustannuksista. Sellaisissa jäsenvaltioissa toteutettavien toimien yhteisrahoitusosuudessa, joiden asukaskohtainen bruttokansantulo (BKTL) on alle 90 prosenttia unionin BKTL:sta, unionin rahoitustuen määrä saa olla enintään 75 prosenttia avustuskelpoisista kokonaiskustannuksista.

7. Edellä olevan 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin erityistavoitteisiin liittyviin töihin sovelletaan seuraavia:

   a) unionin rahoitustuki saa olla enintään 50 prosenttia avustuskelpoisista kokonaiskustannuksista;

   b) edellä a alakohdassa tarkoitetut yhteisrahoitusosuudet voidaan korottaa enintään 75 prosenttiin avustuskelpoisista kokonaiskustannuksista sellaisissa yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä koskevissa toimissa, jotka asetuksen (EU) 2022/869 18 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun näytön perusteella tarjoavat merkittävää alueellista tai unionin laajuista toimitusvarmuutta, lisäävät yhteenkuuluvuutta unionissa tai tarjoavat huomattavan innovatiivisia ratkaisuja.

8. Niiden töiden osalta, joita toteutetaan syrjäisimmillä alueilla liikenne- ja energia-alalla, sovelletaan yhteisrahoitusosuuden enimmäismäärää, joka on 60 prosenttia.

9. Ohjelmasta annettavalla tuella nopeutetaan tai lisätään investointeja korjaamalla markkinoiden toimintapuutteita tai epätyydyttäviä investointitilanteita oikeasuhteisella tavalla siten, että vältetään päällekkäisyydet ja syrjäytysvaikutukset, ja houkuttelemalla yksityistä rahoitusta sekä tuotetaan EU:n tason lisäarvoa.

11 artikla

Uusiutuvan energian alan rajatylittävät hankkeet

1. Komissio toteuttaa vähintään kerran vuodessa uusiutuvan energian alan rajatylittävien hankkeiden valinnan tässä artiklassa, tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitetussa delegoidussa säädöksessä ja 12 artiklassa tarkoitetussa työohjelmassa vahvistettujen perusteiden ja menettelyn perusteella.

2. Uusiutuvan energian alan rajatylittävillä hankkeilla olisi saatava aikaan kustannussäästöjä uusiutuvan energian käyttöönotossa eri puolilla unionia tai muita hyötyjä järjestelmäintegraation, toimitusvarmuuden, kilpailukyvyn tai innovoinnin kannalta verrattuna yhden osallistuvan jäsenvaltion tai kolmannen maan yksin toteuttamaan vastaavaan hankkeeseen.

3. Kun kyseessä on töihin myönnettävä avustus, hakijan olisi osoitettava, että siihen vaikuttavat markkinoiden toimintapuutteet tai taloudelliset esteet, kuten riittämätön kaupallinen kannattavuus, suuret alkuvaiheen kustannukset tai markkinarahoituksen puute.

4. Komissio antaa viimeistään [...] päivänä [...]kuuta [...] (tai 12 kuukauden kuluttua tämän säädöksen voimaantulosta) 14 artiklan mukaisesti delegoidun säädöksen, jolla täydennetään tätä asetusta vahvistamalla perusteet ja menettely uusiutuvan energian alan rajatylittävien hankkeiden valintaa varten.

5. Komissio voi päättää osoittaa ohjelman määrärahat, jotka on tarkoitettu uusiutuvan energian alan rajatylittäviin hankkeisiin, asetuksen (EU) 2018/1999 33 artiklalla perustettuun unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismiin, jos sillä voidaan saavuttaa tämän asetuksen 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan ii alakohdassa tarkoitettu erityistavoite ja jos sillä voidaan edistää uusiutuvan energian hankkeiden pääomakustannusten alentamista. Kokonaisrahoitusosuus 1 päivän tammikuuta 2028 ja 31 päivän joulukuuta 2034 välistä kautta varten saa olla enintään 5 prosenttia tämän ohjelman määrärahoista, jotka on tarkoitettu 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin erityistavoitteisiin.

12 artikla

Työohjelma

1. Ohjelma toteutetaan asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 110 artiklassa tarkoitetuilla työohjelmilla.

2. Työohjelmissa esitetään tarvittaessa Euroopan kilpailukykyrahaston InvestEU-välineen ja Globaali Eurooppa -välineen täytäntöönpanomekanismin avulla toteutettavat toimet ja niihin liittyvät unionin tuen määrät.

3. Komissio hyväksyy työohjelmat täytäntöönpanosäädöksillä. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 15 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

13 artikla

Delegoidut säädökset

Jollei Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 artiklan toisesta kohdasta muuta johdu, siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä tämän asetuksen 15 artiklan mukaisesti tämän asetuksen liitteen muuttamiseksi hankkeiden suuntaa-antavan luettelon osalta.

14 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.

2. Siirretään komissiolle 31 päivään joulukuuta 2034 saakka 11 artiklan 4 kohdassa ja 13 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä.

3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 11 artiklan 4 kohdassa ja 13 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan

Euroopan unionin virallisessa lehdessä, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyteen.

4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

   Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

5. Edellä olevan 11 artiklan 4 kohdan ja 413 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella. Kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen edustajat eivät ole läsnä tämän asetuksen 12 artiklan 3 kohtaan liittyviä asioita käsiteltäessä.

15 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Edellä 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja tavoitteita koskevissa asioissa komitea kokoontuu seuraavassa kokoonpanossa: Verkkojen Eurooppa -väline – Liikenne.

   Edellä 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja tavoitteita koskevissa asioissa komitea kokoontuu seuraavassa kokoonpanossa: Verkkojen Eurooppa -väline – Energia.

3. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.

4. Kun komitean lausunto on määrä hankkia kirjallista menettelyä noudattaen, tämä menettely päätetään tuloksettomana, jos komitean puheenjohtaja lausunnon antamiselle asetetussa määräajassa niin päättää tai komitean jäsenten yksinkertainen enemmistö sitä pyytää.

5. Unionin tekemien kansainvälisten sopimusten mukaisesti kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen edustajia voidaan kutsua tarkkailijoina komitean kokouksiin sen työjärjestyksessä vahvistetuin edellytyksin ja unionin tai sen jäsenvaltioiden turvallisuus ja yleinen järjestys huomioon ottaen. Kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen edustajat eivät ole läsnä tämän asetuksen 9 artiklaan liittyviä asioita käsiteltäessä.

16 artikla

Asetuksen (EU) 2024/1679 muuttaminen

Lisätään asetuksen (EU) 2024/1679 48 artiklaan 3 kohta seuraavasti:

”3. Komissio voi hyväksyä täytäntöönpanosäädöksen, jossa täsmennetään infrastruktuurivaatimukset tietyille infrastruktuuriluokille, joilla vastataan sekä siviiliväestön että puolustusalan tarpeisiin, jäljempänä ’kaksoiskäyttöinfrastruktuuri’.

Täytäntöönpanosäädös hyväksytään 61 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.”

17 artikla

Kumoaminen

Kumotaan asetus (EU) 2021/1153 1 päivästä tammikuuta 2028.

18 artikla

Siirtymäsäännökset

1. Tämän asetuksen estämättä voidaan jatkaa tai muuttaa toimia niiden päättämiseen saakka noudattaen asetusta (EU) N:o 1316/2013 ja asetusta (EU) 2021/1153, joita sovelletaan kyseisiin toimiin niiden päättämiseen asti.
2. Ohjelman kokonaismäärärahat voivat kattaa myös teknisen ja hallinnollisen avun menoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa siirtyminen ohjelman ja asetuksen (EU) N:o 2021/1153 mukaisesti hyväksyttyjen toimenpiteiden välillä.

19 artikla

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2028.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*

SÄÄDÖSEHDOTUKSEEN LIITTYVÄ RAHOITUSTA JA DIGITAALISIA VAIKUTUKSIA KOSKEVA SELVITYS

1. PERUSTIEDOT EHDOTUKSESTA/ALOITTEESTA 3
1.1. Ehdotuksen/aloitteen nimi 3
1.2. Toimintalohko(t) 3
1.3. Tavoite (Tavoitteet) 3
1.3.1. Yleistavoite (Yleistavoitteet) 3
1.3.2. Erityistavoite (Erityistavoitteet) 3
1.3.3. Odotettavissa olevat tulokset ja vaikutukset 3
1.3.4. Tulosindikaattorit 3
1.4. Ehdotus/aloite liittyy 4
1.5. Ehdotuksen/aloitteen perustelut 4
1.5.1. Tarpeet, joihin ehdotuksella/aloitteella vastataan lyhyellä tai pitkällä aikavälillä, sekä aloitteen yksityiskohtainen toteutusaikataulu 4
1.5.2. EU:n osallistumisesta saatava lisäarvo (joka voi olla seurausta eri tekijöistä, kuten koordinoinnin paranemisesta, oikeusvarmuudesta tai toiminnan vaikuttavuuden tai täydentävyyden paranemisesta). EU:n osallistumisesta saatavalla lisäarvolla tarkoitetaan tässä kohdassa arvoa, jonka EU:n osallistuminen tuottaa sen arvon lisäksi, joka olisi saatu aikaan pelkillä jäsenvaltioiden toimilla. 4
1.5.3. Vastaavista toimista saadut kokemukset 4
1.5.4. Yhteensopivuus monivuotisen rahoituskehyksen kanssa ja mahdolliset synergiaedut suhteessa muihin kyseeseen tuleviin välineisiin 5
1.5.5. Arvio käytettävissä olevista rahoitusvaihtoehdoista, mukaan lukien mahdollisuudet määrärahojen uudelleenkohdentamiseen 5
1.6. Ehdotetun toimen/aloitteen ja sen rahoitusvaikutusten kesto 6
1.7. Suunniteltu talousarvion toteuttamistapa / Suunnitellut talousarvion toteuttamistavat 6
2. HALLINNOINTI 8
2.1. Seuranta- ja raportointisäännöt 8
2.2. Hallinnointi- ja valvontajärjestelmä(t) 8
2.2.1. Perustelut ehdotetu(i)lle talousarvion toteuttamistavalle(/-tavoille), rahoituksen toteutusmekanismille(/-mekanismeille), maksujärjestelyille sekä valvontastrategialle 8
2.2.2. Tiedot todetuista riskeistä ja niiden vähentämiseksi käyttöön otetuista sisäisistä valvontajärjestelmistä 8
2.2.3. Valvonnan kustannustehokkuutta (valvontakustannusten suhde hallinnoitujen varojen arvoon) koskevat arviot ja perustelut sekä arviot maksujen suoritusajankohdan ja toimen päättämisajankohdan odotetuista virheriskitasoista 8
2.3. Toimenpiteet petosten ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi 9
3. EHDOTUKSEN/ALOITTEEN ARVIOIDUT RAHOITUSVAIKUTUKSET 10

3.1. Kyseeseen tulevat monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeet ja menopuolen budjettikohdat 10
3.2. Arvioidut vaikutukset määrärahoihin 12
3.2.1. Yhteenveto arvioiduista vaikutuksista toimintamäärärahoihin 12
3.2.1.1. Hyväksytystä talousarviosta peräisin olevat määrärahat 12
3.2.1.2. Ulkoisista käyttötarkoitukseensa sidotuista tuloista peräisin olevat määrärahat 17
3.2.2. Arvioidut toimintamäärärahoista rahoitetut tuotokset 22
3.2.3. Yhteenveto arvioiduista vaikutuksista hallintomäärärahoihin 24
3.2.3.1. Hyväksytystä talousarviosta peräisin olevat määrärahat 24
3.2.3.2. Ulkoisista käyttötarkoitukseensa sidotuista tuloista peräisin olevat määrärahat 24
3.2.3.3. Määrärahat yhteensä 24
3.2.4. Henkilöresurssien arvioitu tarve 25
3.2.4.1. Hyväksytystä talousarviosta katettavat 25
3.2.4.2. Ulkoisilla käyttötarkoitukseensa sidotuilla tuloilla katettavat 26
3.2.4.3. Henkilöresurssien kokonaistarve 26
3.2.5. Yhteenveto arvioiduista vaikutuksista digitaaliteknologiaan liittyviin investointeihin 28
3.2.6. Yhteensopivuus nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen kanssa 28
3.2.7. Ulkopuolisten tahojen rahoitusosuudet 28
3.3. Arvioidut vaikutukset tuloihin 29
4. DIGITAALISET ULOTTUVUUDET 29
4.1. Vaatimukset, joilla on merkitystä digitalisaation kannalta 30
4.2. Data 30
4.3. Digitaaliset ratkaisut 31
4.4. Yhteentoimivuusarviointi 31
4.5. Toimenpiteet digitaalisen täytäntöönpanon tukemiseksi 32

1. PERUSTIEDOT EHDOTUKSESTA/ALOITTEESTA

1.1. Ehdotuksen/aloitteen nimi

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta kaudeksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta.

1.2. Toimintalohko(t)

Euroopan strategiset investoinnit

1.3. Tavoite (Tavoitteet)

1.3.1. Yleistavoite (Yleistavoitteet)

Ohjelman yleisenä tavoitteena on rakentaa, kehittää, uudenaikaistaa ja täydentää Euroopan laajuisia verkkoja liikenne- ja energia-alalla, helpottaa sotilaallista liikkuvuutta Euroopan laajuisissa liikenneverkoissa, helpottaa uusiutuvan energian alan rajatylittävää yhteistyötä sekä edistää liikenne- ja energia-alojen välistä synergiaa.

1.3.2. Erityistavoite (Erityistavoitteet)

Erityistavoite

Verkkojen Eurooppa -välineen erityistavoitteita liikennealalla ovat:

1) edistää yhteenliitettyihin, yhteentoimiviin, älykkäisiin, kestäviin, häiriönsietokykyisiin ja multimodaalisiin liikenneverkkoihin liittyvien yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä asetuksen (EU) 2024/1679 mukaisesti erityisesti seuraavilla keinoilla:

– yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joilla on rajatylittävä ulottuvuus, liittyvät toimet, joilla toteutetaan Euroopan laajuista liikenneverkkoa, mukaan lukien liitteessä olevassa suuntaa-antavassa luettelossa esitettyjä yhteyksiä koskevat toimet;

– yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joilla on unionin laajuinen ulottuvuus, liittyvät toimet, jotka liittyvät älykkään, häiriönsietokykyisen ja kestävän Euroopan laajuisen liikenneverkon valmiiksi saattamiseen;

– toimet, jotka liittyvät yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joilla on rajatylittävä ulottuvuus sellaisten kolmansien maiden kanssa, jotka ovat ottamassa käyttöön Euroopan laajuista liikenneverkkoa asetuksen (EU) 2024/1679 9 artiklan mukaisesti;

2) sopeuttaa osia Euroopan laajuisesta liikenneverkosta liikenneinfrastruktuurin kaksoiskäyttöön sekä siviiliväestön liikkumisen että sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseksi.

Energia-alan erityistavoitteita ovat:

1) edistää asetuksen (EU) 2022/869 18 artiklassa tarkoitettujen yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä, jotta voidaan edistää energiaunionin valmiiksi saattamista, tehokkaiden ja kilpailukykyisten energian sisämarkkinoiden yhdentymistä sekä verkkojen yhteentoimivuutta yli rajojen ja eri alojen välillä, helpottaa talouden irtautumista hiilestä, edistää energiatehokkuutta sekä varmistaa toimitusvarmuus;

2) helpottaa rajatylittävää yhteistyötä uusiutuvan energian alalla tukemalla uusiutuvan energian alan rajatylittäviä hankkeita tai kilpailuttamalla uusia uusiutuvan energian hankkeita asetuksen (EU) 2018/1999 33 artiklalla perustetun unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismin puitteissa, jotta unionin hiilestä irtautumista, kilpailukykyä, energian sisämarkkinoiden valmiiksi saattamista ja toimitusvarmuutta koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa kustannustehokkaasti.

1.3.3. Odotettavissa olevat tulokset ja vaikutukset

Selvitys siitä, miten ehdotuksella/aloitteella on tarkoitus vaikuttaa edunsaajien/kohderyhmän tilanteeseen.

Liikenteen osalta Verkkojen Eurooppa -välineellä pyritään edistämään Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) toteutumista painottuen ydinverkon ja laajennetun ydinverkon valmistumiseen vuosiin 2030 ja 2040 mennessä. Tässä yhteydessä Verkkojen Eurooppa -välineessä keskitytään erityisesti infrastruktuurihankkeisiin, joilla on vahva rajat ylittävä ulottuvuus. Verkkojen Eurooppa -väline auttaa myös ottamaan käyttöön yhteentoimivia ja älykkäitä liikkuvuusratkaisuja TEN-T-verkossa (esimerkiksi ottamalla käyttöön eurooppalaisia liikenteenhallintajärjestelmiä) ja helpottaa EU:n siirtymistä kestävään liikkumiseen (esimerkiksi ottamalla käyttöön maasähkön syötön aluksille TEN-T-verkon satamissa). Verkkojen Eurooppa -välineellä voidaan myös lisätä yhteyksiä kolmansiin maihin kehittämällä TEN-T-käytävien rajanylitysosuuksia ehdokasmaihin. Lisäksi Verkkojen Eurooppa -väline sopeuttaa osia TEN-T-verkosta liikenneinfrastruktuurin kaksoiskäyttöön sekä siviiliväestön liikkumisen että sotilaallisen liikkuvuuden parantamiseksi.

Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosio on olennainen osa Euroopan laajuisten energiaverkkojen (TEN-E) politiikkakehystä, joka keskittyy EU:n jäsenvaltioiden energiajärjestelmien yhdistämiseen. Se tarjoaa taloudellista tukea hankkeille, jotka tuovat unionille eniten lisäarvoa ja joilla on merkittävä rajat ylittävä vaikutus. Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosio tukee myös uusiutuvaan energiaan liittyvää rajatylittävää yhteistyötä myöntämällä rahoitusta asiaankuuluville hankkeille.

Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosio tukee sellaisten keskeisten rajat ylittävien hankkeiden täytäntöönpanoa, joilla edistetään seuraavia tavoitteita: jäsenvaltioiden sähkö-, vety- ja hiilidioksidiverkkojen parempi yhteenliittäminen, energiaverkkojen digitalisointi, offshore-verkkojen kehittäminen sekä varastointi- ja elektrolyysikapasiteetin integrointi verkkoihin. Nämä puolestaan mahdollistavat uusiutuvien energialähteiden integrointiosuuden kasvun ja energiavektorista riippumattoman järjestelmien integroinnin, mikä johtaa energiajärjestelmän irtautumiseen hiilestä, kuluttajien turvalliseen ja kohtuuhintaiseen energiansaantiin sekä parempaan markkinoiden yhdentymiseen ja teollisuuden kilpailukykyyn.

Verkkojen Eurooppa -väline tukee rajat ylittäviä hankkeita suoraan EU:n tasolla, mikä helpottaa hankkeiden monialueisuudesta johtuvia koordinointiongelmia. Verkkojen Eurooppa -välineen tehokas toimintatapa puuttuu markkinoiden toimintapuutteisiin ja auttaa hankkimaan lisää investointeja ja rahoitusta muista lähteistä, kuten kansallisista talousarvioista, kansallisista energiatariffijärjestelmistä ja erityisesti yksityiseltä sektorilta, hyödyntämällä kaikkia varainhoitoasetuksen nojalla saatavilla olevia välineitä. Verkkojen Eurooppa -väline on toimivaksi osoitettu väline rajat ylittävien infrastruktuurihankkeiden edistäjille, koska se tarjoaa yhden yhteystahon, yhden avustussopimuksen ja yhden noudatettavan sääntökokonaisuuden mallin myös seuranta- ja tarkastusjärjestelmää varten.

1.3.4. Tulosindikaattorit

Selvitys siitä, millaisin indikaattorein ehdotuksen/aloitteen etenemistä ja tuloksia seurataan.

Ohjelman toteutuksessa noudatetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) [XXX]*, [Performance Regulation], jossa vahvistetaan menojen seurantaa ja määrärahoihin sovellettavaa tuloskehystä koskevat säännöt. Asetus sisältää joukon tukitoimialoja ja indikaattoreita, joita sovelletaan Verkkojen Eurooppa -välineen puitteissa tehtäviin liikenne- ja energiainfrastruktuuri-investointeihin.

1.4. Ehdotus/aloite liittyy

☐ uuteen toimeen

☐ uuteen toimeen, joka perustuu pilottihankkeeseen tai valmistelutoimeen[30]

☒ käynnissä olevan toimen jatkamiseen

☐ yhden tai useamman toimen sulauttamiseen tai uudelleen suuntaamiseen johonkin toiseen/uuteen toimeen

1.5. Ehdotuksen/aloitteen perustelut

1.5.1. Tarpeet, joihin ehdotuksella/aloitteella vastataan lyhyellä tai pitkällä aikavälillä, sekä aloitteen yksityiskohtainen toteutusaikataulu

Verkkojen Eurooppa -välineen kuljetus- ja energiaosioien täytäntöönpanosta vuodesta 2014 lähtien saatujen hyvien kokemusten pohjalta komissio esittää seuraavaa Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevan ehdotuksen osana vuoden 2027 jälkeisen kauden monivuotisen rahoituskehyksen valmistelua koskevaa yleistä poliittista prosessia. Ohjelma keskittyy hankkeisiin, joilla on vahva rajat ylittävä ulottuvuus ja suuri EU:n tason lisäarvo ja jotka edellyttävät erityisen rajat ylittävän EU-ohjauksen koordinoitua täytäntöönpanoa jäsenvaltioiden välillä.

Liikennealalla Verkkojen Eurooppa -väline edistää Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) ydinverkon valmistumista vuoteen 2030 mennessä ja laajennetun ydinverkon valmistumista vuoteen 2040 mennessä rakentamalla ja päivittämällä saumattoman rajat ylittävän liikkuvuuden edellyttämää infrastruktuuria. Tuloksena tulee olemaan tehokas liikenneverkko sekä henkilö- että tavaraliikenteelle. Verkkojen Eurooppa -väline tukee myös TEN-T-verkon tarvittavien osien mukauttamista sotilaallisen liikkuvuuden vaatimuksiin.

Energia-alalla Verkkojen Eurooppa -väline edistää yhteistä etua ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden kehittämistä asetuksen (EU) 2022/869 18 artiklan mukaisesti, jotta voidaan edistää energiaunionin valmiiksi saattamista, tehokkaiden ja kilpailukykyisten energian sisämarkkinoiden yhdentymistä sekä verkkojen yhteentoimivuutta yli rajojen ja eri alojen välillä, helpottaa talouden irtautumista hiilestä, edistää energiatehokkuutta sekä varmistaa toimitusvarmuus; Lisäksi Verkkojen Eurooppa -väline helpottaa uusiutuvan energian alan rajatylittävää yhteistyötä uusiutuvan energian alan rajatylittävien hankkeiden tai uusiutuvaa energiaa koskevien uusien hankkeiden kilpailuttamisen avulla unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismin puitteissa.

Ohjelman on tarkoitus olla toiminnassa seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen alkaessa vuonna 2028. Ohjelman täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohdat, kuten

[30] Sellaisina kuin nämä on määritelty varainhoitoasetuksen 58 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa.

ehdotuspyyntöjen aikataulut, aiheet ja alustavat talousarviot tai tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita koskevat yksityiskohtaiset säännöt, vahvistetaan työohjelmissa. Verkkojen Eurooppa -välineen liikenneosion viimeiset varat myönnetään kuitenkin jo vuonna 2025, ja suurten infrastruktuurihankkeiden toteuttajilla on edessään rahoitusvaje nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen jäljellä olevina vuosina. Tämän vuoksi seuraavan Verkkojen Eurooppa -välineen oikea-aikainen käynnistäminen ja EU:n varojen varhainen jakaminen edunsaajille on olennaisen tärkeää.

Ohjelman täytäntöönpanon hallinnointitavan osalta ehdotetaan jatkettavan tehokasta ja kohdennettua toteutusta, jota komissio hallinnoi suoraan. Se, uusitaanko toimivallan siirto toimeenpanovirastolle, kuten Euroopan ilmasto-, infrastruktuuri- ja ympäristöasioiden toimeenpanovirastolle (CINEA), nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa, riippuu kustannus-hyötysuhteen arvioinnin tuloksista ja niiden perusteella tehtävistä päätöksistä.

1.5.2. EU:n osallistumisesta saatava lisäarvo (joka voi olla seurausta eri tekijöistä, kuten koordinoinnin paranemisesta, oikeusvarmuudesta tai toiminnan vaikuttavuuden tai täydentävyyden paranemisesta). EU:n osallistumisesta saatavalla lisäarvolla tarkoitetaan tässä kohdassa arvoa, jonka EU:n osallistuminen tuottaa sen arvon lisäksi, joka olisi saatu aikaan pelkillä jäsenvaltioiden toimilla.

SEUT-sopimuksen 171 artiklan mukaan unioni yksilöi yhteistä etua koskevia hankkeita Euroopan laajuisten verkkojen infrastruktuurin alalla, mutta toteutustapojen valinta jää jäsenvaltioille. Samassa artiklassa määrätään, että unioni tukee tällaisia yhteistä etua koskevia hankkeita sekä keskinäistä etua koskevia hankkeita kolmansien maiden kanssa.

Niiden ongelmien laajuus ja tyyppi, joita Verkkojen Eurooppa -välineellä pyritään ratkaisemaan, edellyttää erityisesti unionin toimia, koska ongelmat ovat luonteeltaan unionin laajuisia ja ne voidaan ratkaista tehokkaammin unionin tasolla. Kun komissio koordinoi jäsenvaltioiden toimia, voidaan kaiken kaikkiaan tuottaa enemmän hyötyä, nopeuttaa täytäntöönpanoa ja vähentää kustannuksia. Unionin rahoitus on myös sopiva keino vastata rajat ylittäville hankkeille tyypillisiin rahoitushaasteisiin, joita ovat esimerkiksi hankkeiden hyötyjen ja kustannusten epätasainen jakautuminen osallistuvien jäsenvaltioiden välillä, mikä vaikeuttaa hankkeiden rahoittamista kansallisista rahoituslähteistä.

TEN-T- ja TEN-E-verkkojen infrastruktuuri: TEN-T- ja TEN-E-hankkeet tuottavat rajatylittävän luonteensa vuoksi paitsi merkittäviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia ja edistävät yhteisvastuullisuutta myös tarjoavat toteuttajilleen erityisiä haasteita, jotka johtuvat hankkeiden ulottumisesta useille lainkäyttöalueille, koordinoinnin haasteista sekä kustannusten ja hyötyjen usein epäsymmetrisestä jakautumisesta. Näin ollen ne tarvitsevat EU:n tason tukea. Myös saumaton sotilaallinen liikkuvuus unionissa edellyttää välinettä, joka koordinoi rahoitusta jäsenvaltioiden välillä.

Uusiutuva energia: Jäsenvaltioiden välinen tai jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välinen rajat ylittävä yhteistyö uusiutuvan energian alalla on keskeistä, jotta unionin hiilestä irtautumista, kilpailukykyä, energian sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimitusvarmuutta koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa kustannustehokkaasti. Kuitenkin vain harvat jäsenvaltiot selvittävät asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimitetuissa lopullisissa kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan, miten ne aikovat luoda puitteet yhden tai useamman jäsenvaltion kanssa toteutettavia yhteisiä

hankkeita koskevalle yhteistyölle. On vaarana, että rajat ylittävä yhteistyö ei ilman unionin taloudellista apua kehity optimaaliselle tasolle.

Odotettavissa oleva EU:n tason lisäarvo (toteutuksen jälkeen)

Verkkojen Eurooppa -väline tuottaa EU:n lisäarvoa edistämällä liikenne- ja energia-alan yhteyksien kehittämistä sekä uusiutuvan energian alan rajatylittävää yhteistyötä ja keskittymällä julkishyödykkeisiin, joilla on Euroopan laajuista merkitystä, sekä hankkeisiin, jotka eivät toteutuisi ilman EU:n tukea. Verkkojen Eurooppa -välineen EU:n tason lisäarvo liittyy erityisesti sen kykyyn

– ohjata julkista ja yksityistä rahoitusta EU:n toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen;

– mahdollistaa tärkeitä investointeja silloin, kun kustannukset aiheutuvat kansallisella tai paikallisella tasolla, mutta konkreettinen hyöty koituu koko Euroopalle;

– nopeuttaa siirtymistä vähähiiliseen, digitaaliseen ja häiriönsietokykyiseen infrastruktuuriin.

EU:n tuki uudesta Verkkojen Eurooppa -ohjelmasta kohdennetaan toimiin, joilla on suurin EU-lisäarvo. Tarkemmin eriteltynä:

Liikenteessä tuki koskee pääasiassa TEN-T-ydinverkon ja laajennetun ydinverkon rajanylitysosuuksia ja pullonkauloja sekä EU:n ensisijaisia sotilaallisen liikkuvuuden käytäviä.

Energia-alalla Verkkojen Eurooppa -välineellä pyritään parantamaan energiamarkkinoiden yhdentymistä ja energiaverkkojen rajatylittävää yhteentoimivuutta, hiilestä irtautumista, energiatehokkuutta, häiriönsietokykyä ja toimitusvarmuutta sekä helpottamaan valtionrajat ylittävää yhteistyötä energia-alalla, uusiutuva energia mukaan luettuna. Rajatylittävät hankkeet, joihin voidaan myöntää Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosion rahoitusta, ovat täysin yhteenliitetyn ja vähähiilisen energiajärjestelmän rakentamisen kannalta välttämättömiä komponentteja, koska jäsenvaltiot ja toimijat eivät edistä tai priorisoi niitä riittävästi kansallisella tasolla. Verkkojen Eurooppa edistää tällaisten rajatylittävien hankkeiden toteuttamista tukemalla alakohtaisia toimia tutkimusten ja töiden muodossa.

1.5.3. Vastaavista toimista saadut kokemukset

Verkkojen Eurooppa -välineen kauden 2014–2020 jälkiarviointi ja kauden 2021–2027 väliarviointi toteutetaan rinnakkain, ja työ on edistynyt hyvin.

Verkkojen Eurooppa -välineen molempien arviointien alustavat tulokset vahvistavat, että ohjelma on tähän mennessä toiminut hyvin. Väline on suunniteltu tarkoituksenmukaisesti puuttumaan rajat ylittävän infrastruktuurin aiempaan rahoituksen puutteeseen, ja se tarjoaa runsaasti EU:n tason lisäarvoa yhdistämällä tällaisten hankkeiden rahoituksen tarkoitukseen varattuun välineeseen. Johdonmukaisuus muiden EU:n rahoitusvälineiden ja politiikkojen, erityisesti hiilestä irtautumisen, kanssa on hyvä. Hallintomalli, jossa käytetään kilpailuun perustuvia ehdotuspyyntöjä ja varojen suoraa hallinnointia keskitetyssä virastossa, soveltuu hyvin ohjelman tarpeisiin ja tarjoaa hakijoille tasapuoliset toimintaedellytykset. Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitusta pidetään yhdenmukaisesti välttämättömänä, sillä sen avulla voidaan toteuttaa ratkaisevan

tärkeitä liikenne- ja energiahankkeita, jotka kansallisen tai yksityisen rahoituksen puutteen vuoksi muutoin viivästyisivät merkittävästi tai toteutuisivat suppeampina tai eivät lainkaan. Suoran taloudellisen tuen lisäksi Verkkojen Eurooppa -väline tuottaa merkittävää vipuvaikutusta, houkuttelee lisää julkista ja yksityistä pääomaa ja toimii investointien strategisena ankkurina.

1.5.4. Yhteensopivuus monivuotisen rahoituskehyksen kanssa ja mahdolliset synergiaedut suhteessa muihin kyseeseen tuleviin välineisiin

Aloite on osa kauden 2028–2034 monivuotista rahoituskehystä koskevaa ehdotusta.

Verkkojen Eurooppa -välineen olisi keskityttävä tukemaan TEN-T- ja TEN-E-verkkoihin liittyviä rajatylittäviä hankkeita, hankkeita, jotka koskevat saumatonta sotilaallista liikkuvuutta unionissa, ja uusiutuvaa energiaa koskevaan yhteistyöhön liittyviä hankkeita.

Verkkojen Eurooppa -välineen investointeja olisi täydennettävä jäsenvaltioiden kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien mukaisilla investoinneilla TEN-T-verkkoon erityisesti sellaisissa kansallisissa verkon osissa, jotka liittyvät Verkkojen Eurooppa -välineen liitteessä mainittuihin rajatylittäviin yhteyksiin sekä kansallisen energiaverkkoinfrastruktuurin ja -tuotannon rahoittamiseen.

Energia-alalla kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat voivat vahvistaa Verkkojen Eurooppa -välineestä saatavia energiainfrastruktuuri-investointeja esimerkiksi investoimalla energiaomaisuuteen, jolla ei ole rajat ylittävää ulottuvuutta, mutta jonka merkitys energiasiirtymän kannalta on yhtä tärkeä.

TEN-T-käytävien laajentamista ehdokasmaihin sekä kolmansien maiden liikenne- ja energiainfrastruktuuria olisi tuettava tiiviissä yhteistyössä Globaali Eurooppa -ohjelman kanssa.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta tuetaan jatkossakin liikenne- ja energia-alojen tutkimusta ja innovointia, ja puiteohjelma kytkeytyy tiiviisti Euroopan kilpailukykyrahastoon, joka kattaa liikenteen ja energian hiilestä irtautumista, digitalisaatiota ja häiriönsietokykyä koskevien huippuinnovatiivisten ratkaisujen laajentamisen ja käyttöönoton. Myös Euroopan kilpailukykyrahasto täydentää Verkkojen Eurooppa -välinettä tarjoamalla mahdollisia vakuuksia infrastruktuurihankkeille.

1.5.5. Arvio käytettävissä olevista rahoitusvaihtoehdoista, mukaan lukien mahdollisuudet määrärahojen uudelleenkohdentamiseen

Vaikka EU:n rahoituksen kytkeminen tiukemmin suunnitelmien poliittisiin painopisteisiin vahvistaisi niiden rajatylittävää ulottuvuutta, rajatylittävien infrastruktuurihankkeiden toteuttaminen suunnitelmien avulla olisi monimutkaisempaa ja kalliimpaa sekä jäsenvaltioiden viranomaisille että hankkeiden toteuttajille, sillä ohjausmekanismi mahdollistaa voimakkaamman keskittymisen sellaisiin rajatylittäviin hankkeisiin, joilla on paljon EU:n tason lisäarvoa. Jäsenvaltioiden investointitavoitteiden sovittaminen yhteen naapurimaiden tavoitteiden kanssa olisi pitkällinen prosessi sekä alustavien suunnitelmaneuvotteluiden että muutosten osalta. Esimerkiksi Saksan olisi koordinoitava kansalliset suunnitelmansa kahdeksan naapurijäsenvaltion kanssa, kun Unkarilla taas naapureita on viisi. Jos prosessi viivästyisi yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa, seurauksena voisi olla viiveiden kertautuminen. Vaikka komissio

voisi tukea tällaisia koordinointitoimia sekä neuvottelujen aikana että antamalla teknistä apua suunnitelmien kautta, jäsenvaltioiden viranomaisille jäisi edelleen merkittävä työtaakka. Tämä saattaisi myös huomattavasti lisätä hankkeiden toteuttajien hallinnollista taakkaa, sillä niiden olisi noudatettava rajatylittävien hankkeiden toteutuksessa useita kansallisia suunnitelmia ja raportoitava niistä erillisten raportointi- ja tarkastusjärjestelmien kautta (yksi järjestelmä jokaista jäsenvaltiota kohden).

Tästä huolimatta vaikutustenarvioinnissa korostettiin, että kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat voisivat tukea täydentäviä investointeja verkon rajanylitysosuuksiin ja EU:n kannalta erityisen merkityksellisiin hankkeisiin. Suoraan hallinnoidulla erityisvälineellä varmistetaan rajatylittävien hankkeiden kilpailuun perustuva rahoitustapa, jolla valitaan laadukkaimmat, kypsimmät ja eniten EU:n tason lisäarvoa tuovat hankkeet. Tuensaajien käytössä on yksi yhteystaho ja yksi menettely tuen hakemista ja hankkeen toteuttamista varten. Lisäksi komissio seuraa hankkeita tiiviisti.

1.6. Ehdotetun toimen/aloitteen ja sen rahoitusvaikutusten kesto

☐ **kesto on rajattu**

– ☒ Toiminta alkaa 1.1.2028 ja päättyy 31.12.2034.

– ☒ Rahoitusvaikutukset alkavat vuonna 2028 ja päättyvät vuonna 2034 maksusitoumusmäärärahojen osalta ja alkavat vuonna 2028 ja päättyvät vuonna 2040 maksumäärärahojen osalta.

☐ **kestoa ei ole rajattu**

– Käynnistysvaihe alkaa vuonna VVVV ja päättyy vuonna VVVV,

– minkä jälkeen toteutus täydessä laajuudessa.

1.7. Suunniteltu talousarvion toteuttamistapa / Suunnitellut talousarvion toteuttamistavat

☒ **Suora hallinnointi**, jonka komissio toteuttaa käyttämällä

– ☒ yksiköitään, myös unionin edustustoissa olevaa henkilöstöään

– ☒ toimeenpanovirastoja

☐ **Hallinnointi yhteistyössä** jäsenvaltioiden kanssa

☒ **Välillinen hallinnointi**, jossa täytäntöönpanotehtäviä on siirretty

– ☐ kolmansille maille tai niiden nimeämille elimille

– ☐ kansainvälisille järjestöille ja niiden erityisjärjestöille (tarkennettava)

– ☐ Euroopan investointipankille ja Euroopan investointirahastolle

– ☐ varainhoitoasetuksen 70 ja 71 artiklassa tarkoitetuille elimille

– ☒ julkisoikeudellisille yhteisöille

– ☐ sellaisille julkisen palvelun tehtäviä hoitaville yksityisoikeudellisille elimille, joille annetaan riittävät rahoitustakuut

– ☐ sellaisille jäsenvaltion yksityisoikeuden mukaisille elimille, joille on annettu tehtäväksi julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden täytäntöönpano ja joille annetaan riittävät rahoitustakuut

– ☐ sellaisille elimille tai henkilöille, joille on annettu tehtäväksi toteuttaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osaston mukaisia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan erityistoimia ja jotka nimetään asiaa koskevassa perussäädöksessä

– ☐· jäsenvaltioon sijoittautuneille jäsenvaltion yksityisoikeuden tai unionin oikeuden mukaisille elimille, joille voidaan alakohtaisten sääntöjen mukaisesti antaa tehtäväksi unionin varojen tai talousarviotakuiden hoitaminen, siltä osin kuin tällaiset elimet ovat julkisoikeudellisten elinten tai julkisen palvelun tehtäviä hoitavien yksityisoikeudellisten elinten määräysvallassa ja niillä on asianomaisten määräysvaltaa käyttävien elinten yhteisvastuullisten vakuuksien muodossa antamat riittävät rahoitustakuut tai vastaavat rahoitustakuut, jotka voidaan kunkin toimen osalta rajoittaa unionin tuen enimmäismäärään.

Huomautuksia:

Ohjelman toteutuksessa käytetään suoraa ja epäsuoraa hallinnointia varainhoitoasetuksen mukaisesti. Kausien 2014–2020 ja 2021–2027 kokemukset huomioon ottaen suurin osa talousarviosta voitaisiin toteuttaa siirtämällä toimivaltaa toimeenpanovirastolle. Tässä tapauksessa komissio hallinnoisi suoraan ainoastaan ohjelmatukitoimia.

2. HALLINNOINTI

2.1. Seuranta- ja raportointisäännöt

Ohjelman toteutuksessa noudatetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) [XXX]*, [Performance Regulation], jossa vahvistetaan menojen seurantaa ja määrärahoihin sovellettavaa tuloskehystä koskevat säännöt, mukaan lukien kaikkien ohjelmien seurantaa, arviointia ja raportointia koskevat järjestelyt.

2.2. Hallinnointi- ja valvontajärjestelmä(t)

2.2.1. Perustelut ehdotetu(i)lle talousarvion toteuttamistavalle(/-tavoille), rahoituksen toteutusmekanismille(/-mekanismeille), maksujärjestelyille sekä valvontastrategialle

Ohjelma toteutetaan käyttäen suoraa hallinnointia. Se on tarkoitus delegoida toimeenpanovirastolle, kun taas komissio hallinnoi suoraan joitakin ohjelman tukitoimenpiteitä. Toimeenpanovirasto CINEA:lla on tarvittavat rakenteet ja prosessit Verkkojen Eurooppa -välineen jatkuvan hallinnoinnin varmistamista varten.

Ohjelma toteutetaan pääasiassa myöntämällä avustuksia, jotka ovat tarkoituksenmukainen rahoitusväline laajamittaisille infrastruktuuri- ja energiantuotantohankkeille.

Sitä varten luodaan valvontastrategia, jossa keskitytään avustusten hallinnoinnin kolmeen keskeiseen vaiheeseen varainhoitoasetuksen mukaisesti: ehdotuspyyntöjen järjestämiseen ja ohjelman poliittisia tavoitteita vastaavien ehdotusten valintaan, hankkeiden täytäntöönpanoon, julkisiin hankintoihin, ennakkorahoitukseen, välimaksuihin ja loppumaksuihin kohdistuviin toiminta- ja valvontatarkastuksiin ja ennakkovalvontatoimiin sekä jälkitarkastuksiin ja maksuihin.

Tämän valvontastrategian tuloksellisuuden odotetaan olevan yhdenmukainen ohjelman edellisen iteroinnin mitattujen tulosten kanssa:

~100 %:n toteutus maksusitoumus- ja maksumäärärahojen osalta;

~100 %:lle tuensaajista ilmoitettu ajoissa;

~100 % avustussopimuksista allekirjoitettu ajoissa;

~100 % maksuista suoritettu ajoissa;

~ vuosittainen riskinalainen määrä maksamishetkellä ja päättämishetkellä kahden prosentin olennaisuusrajan alapuolella.

2.2.2. Tiedot todetuista riskeistä ja niiden vähentämiseksi käyttöön otetuista sisäisistä valvontajärjestelmistä

Todetut riskit ovat suurelta osin samanlaisia kuin ohjelman aiemmissa versioissa havaitut:

aiottua hitaampi kehitys tärkeimpien tavoitteiden osalta (käytävät, yhteistä etua koskevat hankkeet) vähäisiksi jäävien markkinaosuuksien tai esitettyjen hankkeiden heikon laadun vuoksi;

hankkeen toteutuksen viivästyminen;

tuloksellisuutta koskevien tietojen puute tai heikkolaatuisuus;

mahdolliset virheet tai EU:n varojen väärinkäyttö, mukaan lukien mahdollisen kaksinkertaisen rahoituksen riski ja sääntöjen monimutkaisuus;

ulkoiset riskit, jotka vaikuttavat olennaisella tavalla infrastruktuuriin ja/tai prioriteetteihin, kuten geopoliittiset riskit tai merkittävät ilmastotapahtumat;

ulkoiset riskit, jotka vaikuttavat rahoituksen saatavuuteen tai markkinaolosuhteisiin, erityisesti jos infrastruktuurin tai luotontarjonnan kysyntä vähenee, kuten kävi viimeisimmän talouskriisin aikana.

Ohjelman aiempaa iterointia varten kehitettyjen keskeisten valvontatoimintojen odotetaan pysyvän voimassa, jotta voidaan varmistaa hankejatkumon kilpailukykyisyys, keskittyä toimintapoliittisiin tavoitteisiin, ja varmistaa kaikkien toimijoiden osallistuminen, talousarvion asianmukainen joustavuus sekä johdonmukainen ennakkovalvonta ja jälkitarkastukset.

Edellä kuvailtuja riskejä on tarpeen torjua kiinnittämällä huomiota hankejatkumon kilpailukykyisyyteen ja valmisteluun, keskittymällä siihen, miten hanke edistää toimintapoliittisia tavoitteita, varmistamalla kaikkien toimijoiden järjestelmällinen osallistuminen ja säilyttämällä talousarvion asianmukainen joustavuus. Ennakko- ja jälkitarkastuksia mukautetaan riskitasoon.

Tässä tarkoituksessa tarkastuksia tuetaan vuotuisella alhaalta ylös etenevällä riskinarvioinnilla, tarkastuspuitteiden järjestelmällisellä arvioinnilla, säännöistä poikkeamisten asianmukaisella raportoinnilla (poikkeamia ja noudattamatta jättämisiä koskeva rekisteri) sekä korjaustoimilla, joita toteutetaan suhteessa sisäisen tarkastuksen yksikön, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tai vastuuvapauden myöntävän viranomaisen suosituksiin.

2.2.3. Valvonnan kustannustehokkuutta (valvontakustannusten suhde hallinnoitujen varojen arvoon) koskevat arviot ja perustelut sekä arviot maksujen suoritusajankohdan ja toimen päättämisajankohdan odotetuista virheriskitasoista

Valvonnan kustannukset ja hyödyt

Jos oletetaan, että toimeenpanovirasto CINEA panee täytäntöön suurimman osan ohjelmasta, valvontakustannukset tulevat vastaamaan nykyistä Verkkojen Eurooppa -välinettä. Komission yksiköiden suoraan toteuttamia avustuksia on rajoitettu määrä, mutta niiden valvontakustannukset saattavat nousta suuremmiksi, sillä yksittäiset avustukset ovat arvoltaan pieniä eikä mittakaavaetuja saada.

Toimeenpanoviraston hallinnoimien hankkeiden osalta nykyisen Verkkojen Eurooppa -välineen valvontakustannukset jakautuivat valvonnan yleisiin kustannuksiin komission tasolla ja toiminnallisten tarkastusten kustannuksiin täytäntöönpanoelinten tasolla.

Komission tasolla kummakin asianosaisen pääosaston valvontakustannusten arvioidaan[31] olevan noin 0,1 % toiminnallisista maksumäärärahoista ohjelmatasolla.

Valvonnan tavoitteena on varmistaa, että toimeenpanovirastosta vastaava pääosasto voi hoitaa valvontatehtävänsä vaivatta ja tehokkaasti sekä varmistaa tyytyväisyyden toiminnan asianmukaisuuteen komission tasolla.

Jos valvontakustannukset komission tasolla kasvavat, sen voisi olettaa johtuvan toimeenpanovirastojen valvontavaatimusten laajentumisesta sekä siitä, miten paljon lisätyötä syntyy ohjelman uusien osatekijöiden varmistamisesta.

[31] Tämä arvio ei sisällä ohjelman strategisia ja toimintapoliittisia näkökohtia eikä Verkkojen Euroopan delegoitujen välineiden valvontaa.

CINEA on vakaa valvontaympäristö. Virastotason valvontakustannusten odotetaan pysyvän kauden 2021–2024 tasolla (0,9–1,3 %) tai lähellä sitä. Ohjelman muutoksiin mukautumiseen tai valvontaprosessien säätämiseen tarvittavien valmiuksien kehittäminen voi kuitenkin nostaa valvontakustannuksia. Valvonnasta on seuraavia hyötyjä:

– heikkojen tai riittämättömien ehdotusten valinnan välttäminen;

– EU:n varojen suunnittelun ja käytön optimointi EU:n lisäarvon turvaamiseksi;

– avustussopimusten laadun varmistaminen, virheiden välttäminen oikeussubjektien yksilöinnissä, EU:n rahoitusosuuksien oikean laskennan turvaaminen sekä tarvittavat takeet avustusten oikean käytön kannalta;

– avustuskelvottomien kustannusten yksilöinti maksatusvaiheessa;

– toiminnan laillisuuteen ja säännönmukaisuuteen vaikuttavien virheiden yksilöinti auditointivaiheessa;

– komissiolle toimitettavien tietojen luotettavuuden parantaminen.

Yksinkertaistettuja kustannusvaihtoehtoja harkitaan, jos kustannus-hyötyarvio osoittaa niillä olevan myönteisiä vaikutuksia virheiden määrän sekä valvonnan kustannusten, tehokkuuden ja toimivuuden suhteen.

Arvioitu virhetaso

Vuosittaisen riskinalaisen määrän sekä maksamishetkellä että päättämishetkellä arvioidaan pysyvän alle kahdessa prosentissa, eli Verkkojen Eurooppa -välineen 2 virhetason mukaisena.

2.3. Toimenpiteet petosten ja sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi

Tämän asetuksen mukaisesti rahoitettavista toimista vastaavat komission pääosastot ovat sitoutuneet suojaamaan unionin taloudellisia etuja komission petostentorjuntastrategian (COM(2019) 196 final) ja siihen liittyvän tarkistetun toimintasuunnitelman (COM(2023) 405 final) mukaisesti.

Petostentorjuntatoimenpiteet kattavat erityisesti petosten, korruption ja muiden laittomuuksien ennaltaehkäisyn; tehokkaat tarkastukset; aiheettomasti maksettujen määrien takaisin perinnän ja, jos sääntöjenvastaisuuksia todetaan, tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95, neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 mukaisesti.

Pääosastot MOVE ja ENER sekä toimeenpanovirasto CINEA ovat päivittäneet pääosastotason petostentorjuntastrategioita ja niihin liittyviä toimintasuunnitelmia, jotka kattavat koko menosyklin, ottaen huomioon toteutettavien toimenpiteiden oikeasuhteisuuden ja kustannus-hyötysuhteen, siten, että ohjelmasta on mahdollista tehdä riskinarviointi.

Kaikki kolme yksikköä varmistavat, että petosriskien hallintamenettelyjä sovelletaan suuririskisten alojen yksilöimiseksi, ottaen huomioon pääosastokohtaiset kustannus-hyötyanalyysit sekä OLAFin petostentorjunta- ja riskianalyysityön.

Sopimusten, avustusten ja maksujen hallinnollinen seuranta kuuluu CINEA:lle. Petostentorjuntastrategiat ajantasaistetaan joka toinen vuosi, viimeksi vuonna 2024. Toimeenpanovirasto kehittää omat petostentorjuntatoimenpiteensä, joihin sisältyy jälkiauditointeja koskeva strategia tilien perustana olevien tapahtumien laillisuuden ja

sääntöjenmukaisuuden arvioimiseksi ja aiheettomasti maksettujen määrien takaisin perimiseksi. Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkastaa vuosittain CINEA:n tilien oikeellisuuden ja asianmukaisuuden sekä tilien perustana olevien tapahtumien (tulot ja menot) laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden, ja INEA:an sovelletaan vuosittain Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston vastuuvapausmenettelyä.

Täytäntöönpanosta vastaavien pääosastojen tai CINEA:n tekemät avustus- ja hankintasopimukset perustuvat vakiomalleihin, joissa määritellään yleisesti sovellettavat petostentorjuntatoimenpiteet sekä edellä mainitut tarkastuksia koskeva toimivalta ja paikan päällä tehtävät tarkastukset ja muut tarkastukset. Komissiolla, sen edustajilla ja tilintarkastustuomioistuimella on toimivalta tehdä asiakirjojen perusteella ja paikan päällä kaikkia unionin varoja saaneita tuensaajia, sopimuspuolia ja alihankkijoita koskevia tarkastuksia.

Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) annetaan valtuudet tehdä tarkastuksia paikan päällä ja tutkia sellaisia talouden toimijoita, joita tällainen rahoitus koskee suoraan tai epäsuorasti, asetuksessa (Euratom, EY) N:o 2185/96 säädettyjen menettelyjen mukaisesti sen vahvistamiseksi, onko unionin rahoitukseen liittyvän tukisopimuksen tai päätöksen tai sopimuksen yhteydessä esiintynyt petoksia, lahjontaa tai muuta laitonta toimintaa. Euroopan syyttäjänvirastolla (EPPO) on tarvittavat valtuudet käyttää toimivaltaansa neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939 mukaisesti.

3. EHDOTUKSEN/ALOITTEEN ARVIOIDUT RAHOITUSVAIKUTUKSET

3.1. Kyseeseen tulevat monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeet ja menopuolen budjettikohdat

Monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeiden ja budjettikohtien mukaisessa järjestyksessä.

Monivuotisen rahoituskehyksen otsake	Budjettikohta	Menolaji	Rahoitusosuudet			
	Numero	JM/EI-JM[32]	EFTA-mailta[33]	ehdokasmailta ja mahdollisilta ehdokasmailta[34]	muilta kolmansilta mailta	muut käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

- Uudet perustettaviksi esitetyt budjettikohdat

Monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeiden ja budjettikohtien mukaisessa järjestyksessä.

Monivuotisen rahoituskehyksen otsake	Budjettikohta	Menolaji	Rahoitusosuudet			
	Numero	JM/EI-JM	EFTA-mailta	ehdokasmailta ja mahdollisilta ehdokasmailta	muilta kolmansilta mailta	muut käyttötarkoitukseensa sidotut tulot
2	05 01 01 Verkkojen Eurooppa -välineen (liikenne, energia, sotilaallinen liikkuvuus) tukimenot	/EI-JM	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	EI
2	05 02 01 01 – Verkkojen Eurooppa -välineen liikenneosio	JM	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	EI

32 JM = jaksotetut määrärahat; EI-JM = jaksottamattomat määrärahat.
33 EFTA: Euroopan vapaakauppaliitto.
34 Ehdokasmaat ja soveltuvin osin Länsi-Balkanin mahdolliset ehdokasmaat.

2	05 02 01 02 – Verkkojen Eurooppa -välineen sotilaallisen liikkuvuuden osio	JM	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	EI
2	05 02 02 – Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosio	JM	EI	KYLLÄ	KYLLÄ	EI

3.2. Arvioidut vaikutukset määrärahoihin

3.2.1. Yhteenveto arvioiduista vaikutuksista toimintamäärärahoihin

– ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä toimintamäärärahoja.

– ☒ Ehdotus/aloite edellyttää toimintamäärärahoja seuraavasti:

3.2.1.1. Hyväksytystä talousarviosta peräisin olevat määrärahat

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Monivuotisen rahoituskehyksen otsake	Numero	2

			Vuosi	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Vuosi	**MRK YHTEENSÄ 2028–2034**
			2028	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	
Toimintamäärärahat										
05 02 01 01 – Verkkojen Eurooppa -välineen liikenneosio	Sitoumukset	(1a)	4,282	4,455	4,637	4,825	4,517	5,220	5,428	**33,864**
	Maksut	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
05 02 01 02 – Verkkojen Eurooppa -välineen sotilaallisen liikkuvuuden osio	Sitoumukset	(1b)	2,842	2,899	2,609	2,483	2,533	2,214	2,071	**17,651**
	Maksut	(2b)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
05 02 02 – Verkkojen Eurooppa -välineen energiaosio	Sitoumukset	(1b)	3,782	3,936	4,096	4,261	4,432	4,610	4,795	**29,912**
	Maksut	(2b)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
Tiettyjen ohjelmien määrärahoista katettavat hallintomäärärahat										
05 01 01	Verkkojen Eurooppa -välineen (liikenne, energia, sotilaallinen liikkuvuus) tukimenot	(3)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**

Liikenteen ja liikkumisen / energian PO:n määrärahat YHTEENSÄ	Sitoumukset	= 1a + 1b + 3	10,906	11,290	11,342	11,569	11,982	12,045	12,294	**81,428**
	Maksut	= 2a + 2b + 3								

Monivuotisen rahoituskehyksen otsake	**4**	”Hallintomenot”[35]

PO		Vuosi **2028**	Vuosi **2029**	Vuosi **2030**	Vuosi **2031**	Vuosi **2032**	Vuosi **2033**	Vuosi **2034**	**MRK YHTEENSÄ 2028–2034**
• Henkilöresurssit		11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	**81,704**
• Muut hallintomenot		114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	**798,000**
Liikenteen ja liikkumisen / energian PO YHTEENSÄ		**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,672**	**879,704**

[35] Tarvittavat määrärahat olisi määritettävä käyttämällä vuosittaisia keskimääräisiä kustannuksia, jotka ovat saatavilla asianmukaisella BUDGpedia-verkkosivulla.

Monivuotisen rahoituskehyksen OTSAKKEESEEN 4 kuuluvat määrärahat YHTEENSÄ	(Sitoumukset yhteensä = maksut yhteensä)	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,672**	**879,704**

		Vuosi **2028**	Vuosi **2029**	Vuosi **2030**	Vuosi **2031**	Vuosi **2032**	Vuosi **2033**	Vuosi **2034**	**MRK YHTEENSÄ 2028–2034**
Monivuotisen rahoituskehyksen **OTSAKKEISIIN 1–4 kuuluvat määrärahat YHTEENSÄ**	Sitoumukset								
	Maksut								

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

3.2.2. Arvioidut toimintamäärärahoista rahoitetut tuotokset (ei täytetä erillisvirastojen osalta)

Tämän ohjelman edistymisen ja saavutusten seuraamiseen käytettävät tuotos- ja tulosindikaattorit vastaavat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) [XXX]* [Performance Regulation] määritettyjä yhteisiä indikaattoreita.

3.2.3. Yhteenveto arvioiduista vaikutuksista hallintomäärärahoihin

– ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä hallintomäärärahoja.

– ☒ Ehdotus/aloite edellyttää hallintomäärärahoja seuraavasti:

3.2.3.1. Hyväksytystä talousarviosta peräisin olevat määrärahat

HYVÄKSYTYT MÄÄRÄRAHAT	Vuosi 2028	Vuosi 2029	Vuosi 2030	Vuosi 2031	Vuosi 2032	Vuosi 2033	Vuosi 2034	YHTEENSÄ 2028–2034
OTSAKE 4								
Henkilöresurssit	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	**81,704**
Muut hallintomenot	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	**798,000**
OTSAKE 4, välisumma	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,704**
OTSAKKEESEEN 4 sisältymättömät								
Henkilöresurssit	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Muut hallintomenot	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
OTSAKKEESEEN 4 sisältymättömät, välisumma	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
YHTEENSÄ	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

==========

==========

Henkilöresursseja ja muita hallintomenoja koskeva määrärahatarve katetaan toimen hallinnointiin jo osoitetuilla pääosaston määrärahoilla ja/tai pääosastossa toteutettujen uudelleenjärjestelyjen tuloksena saaduilla määrärahoilla sekä tarvittaessa sellaisilla lisäresursseilla, jotka toimea hallinnoiva pääosasto voi saada käyttöönsä vuotuisessa määrärahojen jakomenettelyssä talousarvion puitteissa.

3.2.4. Henkilöresurssien arvioitu tarve

– ☐ Ehdotus/aloite ei edellytä henkilöresursseja.

– ☒ Ehdotus/aloite edellyttää henkilöresursseja seuraavasti:

3.2.4.1. Hyväksytystä talousarviosta katettavat

Arvio kokoaikaiseksi henkilöstöksi muutettuna

HYVÄKSYTYT MÄÄRÄRAHAT	Vuosi 2028	Vuosi 2029	Vuosi 2030	Vuosi 2031	Vuosi 2032	Vuosi 2033	Vuosi 2034
• **Henkilöstötaulukkoon sisältyvät virat/toimet (virkamiehet ja väliaikaiset toimihenkilöt)**							
20 01 02 01 (päätoimipaikka ja komission edustustot EU:ssa)	61	61	61	61	61	61	61
20 01 02 03 (unionin edustustot)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (epäsuora tutkimustoiminta)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (suora tutkimustoiminta)	0	0	0	0	0	0	0

Muu budjettikohta (mikä?)		0	0	0	0	0	0	0
• Ulkopuolinen henkilöstö (kokoaikaiseksi muutettuna)								
20 02 01 (kokonaismäärärahoista katettavat sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat)		2	2	2	2	2	2	2
20 02 03 (sopimussuhteiset ja paikalliset toimihenkilöt, kansalliset asiantuntijat ja nuoremmat asiantuntijat unionin edustustoissa)		0	0	0	0	0	0	0
Hallinnollisen tuen budjettikohta	– päätoimipaikassa	0	0	0	0	0	0	0
	– unionin edustustoissa	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat – epäsuora tutkimustoiminta)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat – suora tutkimustoiminta)		0	0	0	0	0	0	0
Muu budjettikohta (mikä?) – Otsake 7		0	0	0	0	0	0	0
Muu budjettikohta (mikä?) – Otsakkeen 7 ulkopuolella		40	40	40	40	40	40	40
YHTEENSÄ		**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**

3.2.4.3. Henkilöresurssien kokonaistarve

HYVÄKSYTYT MÄÄRÄRAHAT + ULKOISET KÄYTTÖTARKOITUKSEENSA SIDOTUT TULOT YHTEENSÄ		Vuosi **2028**	Vuosi **2029**	Vuosi **2030**	Vuosi **2031**	Vuosi **2032**	Vuosi **2033**	Vuosi **2034**
• Henkilöstötaulukkoon sisältyvät virat/toimet (virkamiehet ja väliaikaiset toimihenkilöt)								
20 01 02 01 (päätoimipaikka ja komission edustustot EU:ssa)		61	61	61	61	61	61	61
20 01 02 03 (unionin edustustot)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (epäsuora tutkimustoiminta)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (suora tutkimustoiminta)		0	0	0	0	0	0	0
Muu budjettikohta (mikä?)		0	0	0	0	0	0	0
• Ulkopuolinen henkilöstö (kokoaikaiseksi muutettuna)								
20 02 01 (kokonaismäärärahoista katettavat sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat)		2	2	2	2	2	2	2
20 02 03 (sopimussuhteiset ja paikalliset toimihenkilöt, kansalliset asiantuntijat ja nuoremmat asiantuntijat unionin edustustoissa)		0	0	0	0	0	0	0
Hallinnollisen tuen budjettikohta	– päätoimipaikassa	0	0	0	0	0	0	0
	– unionin edustustoissa	0	0	0	0	0	0	0

01 01 01 02 (sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat – epäsuora tutkimustoiminta)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (sopimussuhteiset toimihenkilöt ja kansalliset asiantuntijat – suora tutkimustoiminta)	0	0	0	0	0	0	0
Muu budjettikohta (mikä?) – Otsake 4	0	0	0	0	0	0	0
Tukimenot sihteeristölle suorituskyvyn tarkastusta varten	40	40	40	40	40	40	40
YHTEENSÄ	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**

Kun otetaan huomioon otsakkeen 4 kokonaistilanne sekä henkilöstön että määrärahojen osalta, henkilöstötarpeet katetaan pääosastossa toimen hallinnointiin jo osoitetulla henkilöstöllä ja/tai pääosastossa tai muissa komission yksiköissä toteutettujen uudelleenjärjestelyjen tuloksena.

Ehdotuksen toteuttamiseksi tarvittava henkilöstö (kokoaikaiseksi muutettuna):

•	• **Katetaan komission yksiköissä käytettävissä olevalla henkilöstöllä**	• **Poikkeuksellinen lisähenkilöstö***		
•	•	• **Rahoitetaan otsakkeesta 7 tai tutkimusmäärärahoista**	**Rahoitetaan BA-budjettikohdasta**	• **Rahoitetaan maksuilla**
Henkilöstötaulukkoon sisältyvät virat/toimet	61		Ei sovelleta	
Ulkopuolinen henkilöstö (sopimussuhteiset toimihenkilöt, kansalliset asiantuntijat ja vuokrahenkilöstö)	32		10*	

* 10 uutta kokoaikaista tointa vastaavat niitä 10 tointa, jotka sihteeristö saa vuonna 2028 budjettikohdan 02 01 21 02 tuloksellisuuden tarkastelua varten, kuten lainsäädäntövallan käyttäjät ovat sopineet yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisesta 23 päivänä lokakuuta 2024 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/2803 (uudelleenlaadittu toisinto) koskevissa neuvotteluissa.

Kuvaus henkilöstön tehtävistä:

Virkamiehet ja väliaikaiset toimihenkilöt	• Toimintatapojen kehittäminen ja strategia • Tuki alueellisille ja temaattisille foorumeille yhteistä etua ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden yksilöimistä varten • Koordinointi ja yhteydenpito kaikkiin sidosryhmiin (jäsenvaltiot, kolmannet maat, muut pääosastot ja muut EU:n toimielimet, temaattiset ja alueelliset foorumit jne.). • Työohjelman kehittäminen

	• Valintamenettelyt • Vuotuisten ehdotuspyyntöjen hallinnointi ja rahoitustukea saavien hankkeiden valinta • Toiminnallinen ja rahoituksellinen projektinhallinta • Arvioinnit
Ulkopuolinen henkilöstö	• Tuki alueellisille ja temaattisille foorumeille yhteistä etua ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden yksilöimistä varten • Tuki valintamenettelyille • Tuki vuotuisten ehdotuspyyntöjen hallinnoinnille ja rahoitustukea saavien hankkeiden valinnalle • Tuki rahoituksen ja hankkeiden hallinnalle • Tuki arviointien järjestämiselle

3.2.5. Yhteenveto arvioiduista vaikutuksista digitaaliteknologiaan liittyviin investointeihin

YHTEENSÄ Digitaaliteknologiaan ja tietotekniikkaan liittyvät määrärahat	Vuosi **2028**	Vuosi **2029**	Vuosi **2030**	Vuosi **2031**	Vuosi **2032**	Vuosi **2033**	Vuosi **2034**	**MRK YHTEENSÄ 2028–2034**
OTSAKE 4								
Tietotekniikkamenot* (toimielintasolla)	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	**5,915**
OTSAKE 4, välisumma	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**5,915**
OTSAKKEESEEN 4 sisältymättömät								
Toimenpideohjelmien ohjelmatason tietotekniikkamenot	14,23	14,59	14,967	15,364	15,78	16,217	16,675	**107,823**
OTSAKKEESEEN 4 sisältymättömät, välisumma	**14,23**	**14,59**	**14,967**	**15,364**	**15,78**	**16,217**	**16,675**	**107,823**
YHTEENSÄ	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**113,738**

* Otsakkeen 4 tietotekniikkamenot laskettiin budjettipääosaston ohjeiden mukaisesti: kokoaikaisten työntekijöiden lukumäärä kerrottuna 8 200 eurolla kokoaikavastaavaa kohti.

3.2.6. Yhteensopivuus nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen kanssa

Ehdotus on yhdenmukainen kauden 2028–2034 monivuotista rahoituskehystä koskevan ehdotuksen kanssa.

Ehdotuksen/aloitteen

– ☒ rahoittamiseen ei osallistu ulkopuolisia tahoja

– ☐ rahoittamiseen osallistuu ulkopuolisia tahoja seuraavasti (arvio):

Määrärahat, milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

	Vuosi **2028**	Vuosi **2029**	Vuosi **2030**	Vuosi **2031**	Vuosi **2032**	Vuosi **2033**	Vuosi **2034**	Yhteensä
Rahoitukseen osallistuva taho								
Yhteisrahoituksella katettavat määrärahat YHTEENSÄ								

3.3. Arvioidut vaikutukset tuloihin

– ☒ Ehdotuksella/aloitteella ei ole vaikutuksia tuloihin.

– ☐ Ehdotuksella/aloitteella on vaikutuksia tuloihin seuraavasti:

  – ☐ vaikutuksia omiin varoihin

  – ☐ vaikutuksia muihin tuloihin

  – ☐ tulot on kohdennettu menopuolen budjettikohtiin

milj. euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta:	Käytettävissä olevat määrärahat kuluvana varainhoitovuonna	Ehdotuksen/aloitteen vaikutus[36]						
		Vuosi **2028**	Vuosi **2029**	Vuosi **2030**	Vuosi **2031**	Vuosi **2032**	Vuosi **2033**	Vuosi **2034**
Momentti ….								

Vastaava(t) menopuolen budjettikohta/-kohdat käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen tapauksessa:

Muita huomautuksia (esim. tuloihin kohdistuvan vaikutuksen laskentamenetelmä/-kaava tai muita lisätietoja).

4. DIGITAALISET ULOTTUVUUDET

4.1. Vaatimukset, joilla on merkitystä digitalisaation kannalta

Verkkojen Eurooppa -väline tukee edelleen tietoteknisiä välineitä, jotka ovat osoittautuneet olevan avainasemassa hankkeiden tehokkaan ja avoimen hallinnoinnin kannalta. Tältä kannalta keskeisessä asemassa ovat työkalut, kuten SEDIA (yhtenäinen sähköisen tietojenvaihdon alue), eGrants, TENtec, Map-IT, EMI-ECS, QlikSense (tai muut liiketoimintatiedon hallinta- ja data-analytiikkaratkaisut, jotka tukevat tietojen

[36] Perinteiset omat varat (tulli- ja sokerimaksut) on ilmoitettava nettomääräisinä eli bruttomäärästä on vähennettävä kantokuluja vastaava 20 prosentin osuus.

visualisointia, tutkimista ja analysointia), avoimuusfoorumi (TP Viewer), CIRCABC, EUSurvey ja ARACHNE. Lisäksi Verkkojen Eurooppa -väline tukee edelleen komission täytäntöönpanotoimia, jotka liittyvät useisiin EU:n lainsäädännössä ja aloitteissa määrättyihin tietoteknisiin järjestelmiin ja tiedonvaihtoympäristöihin, kuten mm. ESSKY, PRIME KPI, EMSWe ja eFTI.

SEDIA tarjoaa rahoitus- ja tarjouskilpailuportaalin kautta keskitetyn yhteystahon rahoitus- ja hankintaprosesseille, keskittää osallistujien tietoja ja vähentää manuaalista työtä. eGrants kattaa avustuksen koko elinkaaren ja varmistaa johdonmukaisuuden ja jäljitettävyyden. Map-IT mahdollistaa sekä laadullisten että määrällisten hankeindikaattoreiden koodaamisen temaattisen ja maakohtaisen raportoinnin tueksi. CIRCABC helpottaa asiakirjojen yhteiskäyttöä versionhallinnan ja monikielisen käyttömahdollisuuden avulla. EUSurvey-työkalua käytetään jäsennellyn tiedon keräämiseen, kun taas Arachne tehostaa hankkeiden seurantaa seulomalla mahdollisia petosriskejä parannettujen tietojen ja riski-indikaattorien avulla.

Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) tietojärjestelmä TENtec tuottaa vuorovaikutteisia karttoja ja ajantasaisia raportteja avoimuuden, tietoon perustuvan päätöksenteon ja tiedottamisen tueksi. TENtec kerää ja tallentaa maantieteellisiä, taloudellisia ja historiallisia tietoja EU:n ja sen naapurimaiden liikenneverkkoinfrastruktuurista TEN-T-ohjelman täytäntöönpanoa koskevaa suunnittelua, poliittista päätöksentekoa ja seurantaa varten. TENtec on asetuksen (EU) 2024/1679 edellyttämä järjestelmä. Se on kehitetty yhdessä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa, ja se tarjoaa kattavan yleiskatsauksen TEN-T-ohjelman toimintapolitiikasta, apuvälineitä hankkeiden seurantaan sekä tukea liikenteen mallintamista ja tulevaisuuden suunnittelua varten. TENtec kattaa myös tiedot sotilaallisesta liikkuvuudesta ja vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurista, jotka molemmat tukevat vastaavia poliittisia painopisteitä, ja siihen voidaan sisällyttää erityyppisiä maantieteellisen sijainnin määrittämistä edellyttäviä toimintapoliittisia tietoja.

TENteciin yhdistetty Euroopan vaihtoehtoisten polttoaineiden seurantakeskus (EAFO) on keskeinen tietotekninen väline, joka tukee kestävään liikkuvuuteen siirtymisen seurantaa esimerkiksi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurista annetun asetuksen (EU) 2023/1804 mukaisesti. EAFO tuottaa kattavia ja ajantasaisia tietoja ja tilastoja vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurista, ajoneuvojen käyttöönotosta ja kansallisista poliittisista toimenpiteistä kaikkialla EU:ssa. EAFO toimii tietoteknisenä välineenä, jolla tuetaan asetuksen (EU) 2023/1804 mukaisten oikeudellisten velvoitteiden, kuten vaihtoehtoisia polttoaineita koskevia tietoja käsittelevän yhteisen eurooppalaisen yhteyspisteen, täytäntöönpanoa.

EMI-ECS on tietotekninen väline, jota käytetään ehdotusten arviointiin osallistuvien ulkopuolisten asiantuntijoiden valintaan ja toimeksiantojen välittämiseen. QlikSense on tilastointi- ja projektiseurantatyökalu. Avoimuusfoorumi ja TP Viewer ovat välineitä, jotka tarjoavat suurelle yleisölle rahoitettuja hankkeita koskevia tietoja ja tilastoja.

Yhtenäinen eurooppalainen ilmatila (ESSKY) on alusta, joka tukee sidosryhmiä yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan (SES) tuloksellisuus- ja maksujärjestelmän täytäntöönpanossa. Se tarjoaa pääsyn asiaankuuluviin tietoihin kirjastojen kautta ja mahdollistaa myös asiakirjojen lähettämisen.

Eurooppalaisten rataverkon haltijoiden foorumin keskeisten suorituskykyindikaattorien (PRIME KPI) järjestelmä mahdollistaa rautatieliikenteeseen liittyvien keskeisten suorituskykyindikaattorien seurannan. Se toimii raportointialustana rataverkon haltijoille.

Euroopan unionin suojattu C-ITS-tunnistetietojen hallintajärjestelmä (EU CCMS) tukee C-ITS-järjestelmien ja -teknologioiden käyttöönottoa Euroopassa. Sen keskeiset pohjaelementit tukevat turvallista yhteentoimivuutta Euroopan tasolla. Älykkäistä liikennejärjestelmistä annetussa direktiivissä 2010/040 määritellään komission tehtävät EU CCMS -järjestelmässä.

Euroopan merialan yhdennetty palveluympäristö perustettiin asetuksella (EU) 2019/1239, ja tämä oikeudellinen ja tekninen kehys yhdenmukaistaa satamakäynteihin liittyvien hallinnollisten muodollisuuksien toteuttamista meriliikenteen harjoittajien ja viranomaisten välillä EU:ssa. Se koostuu merenkulun kansallisten keskitettyjen palvelupisteiden verkostosta, jota täydentävät komission hallinnoimat yhteiset tietotekniset komponentit ja palvelut.

Kuljetusliikenteen sähköisten tietojen (eFTI) vaihtoympäristö on asetuksella (EU) 2020/1056 perustettu EU:n laajuinen hajautettu tietotekniikka-arkkitehtuuri. Se tukee toimijoiden ja toimivaltaisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa kuuden EU:n liikenneasetuksen ja -direktiivin sekä yli 170:n tavaraliikennettä jäsenvaltioissa säätelevän kansallisen säädöksen noudattamisen tarkastamiseksi.

Galileo Green Lane -ratkaisulla seurataan maanteiden tavaraliikennetilannetta Euroopan laajuisen liikenneverkon rajanylityspaikoilla ja tavaraliikenteen kuljetusaikaa rautateillä TEN-T-käytävillä. Se kertoo rajaviranomaisille ja liikenteenharjoittajille rajan tilanteesta ja antaa heille mahdollisuuden nähdä, millä rajoilla on enemmän ruuhkaa. Galileo Green Lane auttaa rajoja täyttämään vihreän kaistan vaatimukset, mikä mahdollistaa rajan ylityksen alle 15 minuutissa.

Eurooppalaisen liikkumisdata-avaruuden (EDMS) pitäisi mahdollistaa datan löytäminen ja jakaminen nykyisistä ja tulevista liikenne- ja liikkuvuustietojen lähteistä. Komission EMDS-tiedonannossa (COM/2023/751 final) todetaan, että yksi tärkeimmistä komponenteista on (meta)tietoportaali, jossa kaikki asiaankuuluvat tietoekosysteemit voisivat jakaa hallinnoimiaan tietotyyppejä koskevia metatietoja ja niihin liittyviä käyttöehtoja.

4.2. Data

Verkkojen Eurooppa -välineen tukemat digitaaliset välineet ovat luonteeltaan hyvin erilaisia, ja ne koskevat eri liikennemuotoja ja eri toimijoita, jotka vaihtavat tietoja (komission yksiköt, tuensaajat, kansalliset viranomaiset, liikekumppanit jne.). Siksi työkalut käsittelevät myös monenlaisia erilaisia tietoja. Yleisesti ottaen ne noudattavat yhden kerran periaatetta, mikä varmistaa tietojen mahdollisimman hyvän uudelleenkäytön ja ehkäisee tietojen toistuvaa syöttämistä huolehtien samalla tietojen turvallisesta jakamisesta.

4.3. Digitaaliset ratkaisut

Kaikki tässä kuvatut välineet on suunniteltu edistämään johdonmukaisuutta, lisäämään tehokkuutta ja varmistamaan yhteentoimivuus ja siten parantamaan Verkkojen Eurooppa -välineeseen liittyvien komission palvelujen perustana olevien prosessien yleistä laatua ja tukemaan sisämarkkinoiden sujuvaa toteuttamista.

4.4. Yhteentoimivuusarviointi

Kaikki kuvatut digitaaliset työkalut ovat jo sidosryhmien käytössä. Niiden yhteentoimivuus tavanomaisia tiedonvaihtotekniikoita käytettäessä on osoittautunut hyväksi.

Komissio valmistelee parhaillaan eurooppalaisen liikkumisdata-avaruuden käyttöönottoa koskevia yksityiskohtia.

4.5. Toimenpiteet digitaalisen täytäntöönpanon tukemiseksi

Kuvatut digitaaliset välineet toimivat tehokkaasti, ja tulevat muutokset tai parannukset toteutetaan hallitusti ja vaiheittain jatkuvuuden varmistamiseksi ja toiminnan tai asetuksen täytäntöönpanon häiriintymisen välttämiseksi.